VETUS. (J.)

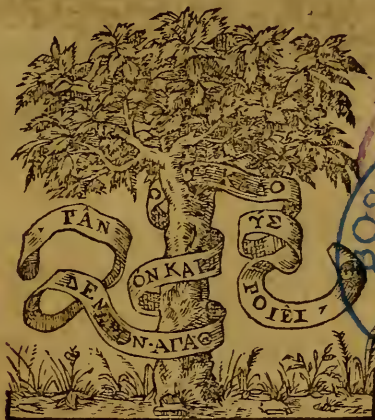
ORATIONES IN MEDICINAE COMMENDATIONEM, etc.

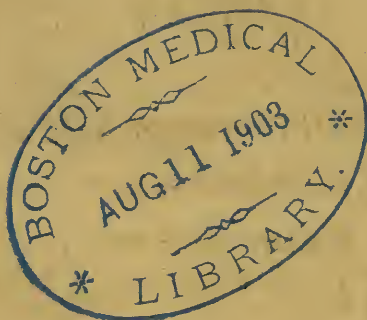
IOAN. VETERIS

ORATIONES IN MEDICINÆ commendationem, & in gratiam octodecim Medicæ laureæ Candidatorum institutæ, ac in eorundem scholis per tres cōtinuos dies habitæ, in quibus perpetua gymnasiorum corporis & animi comparatio explicatur.

Ad amplissimū virum D. AEGIDIVM BORDINVM Regij iuris in suprema Curia Cognitorem & Procuratorem fidelissimum.

PARISIIS,
Apud Federicum Morellum, in vico Bellouaco, ad vrbanam Morum.
1560.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

BOSTON MEDICAL
AUG 11 1903
LIBRARY.

IOANNES VETVS AMplißimo viro D. Aegidio Bordino Regij iuris in ſuprema Curia Cognitori & Procuratori fidelißimo S.

POſtquam in Medicinæ Candidatorum cauſa, quam beneuolè lubentérq; ſuſceperam, multorum mēſium laborem uigiliáſque ſatis ardenter conſumpſiſſem, cœpi apud me abſoluti operis rationem aliquam ſubducere, ac ægrè interdum ferre, quòd tantum temporis in re honeſta quidem & laudabili, ſed minus fortaſſe profutura, tranſmiſiſſem. Neque enim eum me, & ea conditione natum reputabam, qui liberè in ſuauioribus Muſarum hortis & ſcriptione feriari ſine ſummo poſſem detrimento: ſed qui potius in poſterū proſpicere, atque, dum iſto per tuam benignitatem otio perfruor, alicui vitæ

instituto mea consilia, curas, diligentiam penitus consecrare deberem. Contrà uersabam animo nihil commodiùs accidere potuisse, quàm quòd aliquando præsentißimum meæ erga tuam dignitatem obseruantiæ palàm testificandæ argumentũ occurrisset, cuius captãdi nonnullam occasionem cupidè iampridem aucupabar. Quare, tametsi ut nostræ lucubrationes in lucem uenirent, plerique ideo postularẽt, quò ritus istius prȩconij (quem vulgò Paranymphum uocãt) exteris innotesceret: tũ ut nostris, qui hoc idẽ ingenij discrimẽ, quo perfuncti sumus, ingressuri sunt, imitationis exemplum proderetur (fit enim ut è portu soluentibus, ij qui iam in portum ex alto inuehuntur, præscribant & tẽpestatum pericula, & prædonum, & locorum) fateor nihilominus me non magnoperè his rationibus incitatũ, præsertim cùm mediocritatis meæ conscius, modestè, ut omnia soleo, agnoscam hoc

opusculum

opuſculum non eſſe tale, ut in arce, quaſi Minerua illa Phidiæ, *collocari reſeruariq́; mereatur.* V*erùm ego ingrati & illiberalis animi crimen, quo nullum turpius placuit antiquis inter homines graſſari, non horream?* Ego *de te, quem uerè patronum, quietis meæ authorem & alumnum appello, cuius incredibilem in vniuerſò diſciplinarum & linguarum genere doctrinā, memoriam ſingularem, prudentiam penè diuinam quotidie obſeruans amplector, tādiu cōticeſcam?* E*quidem duo mihi ſemper ob oculos propoſui, ubi primùm in tuam clientelam domúmque acceſsi: alterum, ut exiſtimationi & virtuti tuæ obſequiosè inſeruirem: alterum, ut in* Iacobo Bordino, *filio tibi unicè charo, induſtriā omnem & neruos adhiberem: quorum utrique ita officiosè nauabo, ut cùm clientem tibi fideliſsimum, tum filio magiſtrum ſtudioſiſsimum ſentias delegiſſe.* Accipies *igitur hoc quan-*

tuluncunque uigiliarum noſtrarum munus, quod cùm in tuo nomine apparebit, ex eius hominis officina exiiſſe uideatur, qui quamcũque bonarum literarum ſupellectilem poßit unquam depromere, iam inde acceptam tibi & debitam ultrò concedat. Bene *uale, & nos, ut facis, liberaliter foue.*

Εἰς τοὺς ιη. ἰατρ. Ἰωάν. Παλαιοῦ.

Ἰητῆρ' ἔμμεναι πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων
Μαιονίδης πάντων μάντις ἄριστος ἔφη.
Πολλάκι μαστεύων γνώμης τ' ἀληθέα μύθον
τῆσδε, τόδ' ἀτρεκέως αἴτιον εὗρον ἔμμεν.
Οὕνεκα τοῖς μερόπεσσιν ἀλεξητήρια νούσων
οἷος ἔφυ παρέχειν ἄμβροτος οἷα θεός.

Δ. τοῦ Αὐγηντίου.

ORATIO PRIMA.

Vod à plerisq; fieri consueuit, Auditores grauissimi, ut initio dicēdi rationem reddant qua de causa quidque moliantur, id mihi hodierno die video esse faciendū, ne si susceptionis meæ consilium uobis obscurum sit, temeritatis aut imprudentię plenum uideatur. Quanquam non adeò aut uehementi gloriæ studio, aut inconsiderato iudicio fui, ut cùm de hoc munere subeundo ageretur, nō antè cogitatione prospicerem qui concursus hominum futuri essent, quantam expectationem rei magnitudo allatura, quantam audiendi cupiditatem loci celebritas iniectura, quantam denique orationi meæ difficultatem octodecim Iatrogonistarū existimatio esset concitatura. Sed ne uos quidem in dubium uenire arbitror, quin ego his tot & tantis rebus permotus, unà cum

ſpe perficiendi, ſuſcipiendi quoque uoluntatem abiicere debuiſſem, niſi fortè me bonus aliquis genius cõfirmatum ex iſto fluctuantis animi errore in uiam reduxiſſet. Cùm enim arduum quoddã onus eſſe intelligebam, profiteri me omnibus ſilentibus unum grauiſsimis de rebus frequentiſſimo conuentu auſcultandum, propterea quòd, ut eſt hominum genus nimis acutum, uitia in dicente acriter perſtringũtur: tum uerò mihi nõdum ſatis inſtructus uidebar, qui ea omnia, quæ demõſtrari conueniret, & diligentia conſequi, & oratione expromere, & memoria complecti, & ſpiritu ac uiribus ſuſtinere poſſem. Veruntamen nonnulla huiuſce contentionis opinio & uoluntas iampridem menti meæ inſederat, quòd quamplurimos literarũ humaniorum doctores meminiſſem ex iſto primùm loco innotuiſſe, ſummamq́ue nomini ſuo nobilitatem peperiſſe. Quapropter honorificum mihi fore iudicabam, & ad ineundam multorum amicitiam eximium, ſi docendi munere ſimiliter in hac Academia perfunctus, extremũ adoleſcẽtiæ tyrocinium, omneſq́ue induſtriæ neruos in eorum commendatione ponerem,
qui

qui mihi ipſi aut doctrinæ initium, aut familiaritatis ſuæ fructum aliquando contuliſſent. Sic enim ſe res habet, Auditores grauiſsimi, ut ſi longiſsimè ſpatium præteriti temporis, pueritiamq́; recordari ultimam uelim, ex iſto octodecim Iatrogoniſtarum numero paucos reperiã, qui me aut ingenio & præceptis ſuis non iuuerint, aut obſequiis & neceſsitudine mirũ in modum deuinxerint. Quamobrem ut oblatæ prouinciæ magnitudo, ut obtrectatorum importuna conſuetudo, ut etiam laterum uociſq́ue infirmitas me hoc aditu laudis prohiberent, quoduis tamen laboris & famæ periculum potius adeundum, quàm à ſperata beneuolentiæ & beneficij referendi gratia diſcedendum putaui. Quid enim illorum cohortationibus aures dediſsem, qui tam ſingulare præconium irritã unius hyemis operam appellabãt, mihiq́ue longè rectius conſultum ſentiebãt, ſi tam diuturni temporis uſuram priuatis meis ſtudiis & commodis impẽderem? Neq; enim is ſum, qui omnia quæcunque agimus ſic ex noſtro emolumento pońderanda cenſeam, ut cætera, quæ minus ad quęſtũ conferunt, quanuis honeſta ſint, repudiari putem

tem oportere. Hanc ſanè animi mei propenſionem non modò laudauit, ſed etiam promouit Mecœnas meus Aegidius Bordinus, Regij publiciq; iuris vindex & procurator uigilantiſsimus, cunctiſque literarum & ſapientię dotibus ornatiſsimus: qui poſtquā detrectationis meæ excuſationem reieciſſet, ſpemque attentionis & patientiæ ueſtræ ampliſsimam obieciſſet, me in eam demum ſententiam impulit, ut in octodecim Iatrogoniſtarū encomio iam iam mei ingenii ueſtrorumque iudiciorum aleam multò lubētius periclitarer. Quo loco mihi ferè idem quod Romanis Oratoribus ui deo contigiſſe, ut quemadmodum ſæpè actionem, quam uno die integram perorare non poterant, in plures partiri cogebātur: ſic trium mihi dierum audiētia impetranda ſit: ac idcirco certos fines terminóſque deſcribam, & totam cauſæ meæ dictionem tres in partes diuidam, ut ad dierum numerum æqualis partium numerus accommodetur. Et quoniam quid primum, quid ſecūdum, quid ultimum in ſingulis rebus Natura definiuit, hodierno die currentes, armíſq; inter ſe mutuis cōfligentes Athletas in arenam & puluerem educemus: altero

tero, gloriosos sacrosancti Olympiorũ certaminis uictores in populi conspectu proponemus: tertio, ad laureã, & ad promeritam laborum mercedem dimittemus. Atque hæc sunt, Aud. grauiss. quæ pro meo officio, ueſtraq; (ut opinor) expectatione, trium dierũ momento ad hanc prouinciam constituto explicanda suscepi: sed ad ea priusquã aggredior (siquidem à Diis immortalibus capiẽda sunt agẽdi primordia) Christum Opt. Max. precor quęsoq; ut in tanta difficultate & angustiis suo robore infirmitatem meã subleuari patiatur: deinde uos etiam, quorum authoritatem sanctissimam semper duxi, oro atque obtestor, ut si quid uerecũdius & depressius dixero, non tam inscitiæ, uel timori, quàm Naturæ, quæ, ut nihil omni ex parte absolutum esse uoluit, unicuiq; suas maculas, mihi aliquam pectoris & clamoris imbecillitatem inseuit, pro uestra æquanimitate condonãdum statuatis. Cùm benignissimus cunctarum rerum parens atque largitor Deus, quẽ ueteres, ut plurimùm, Naturam nominarunt, duabus partibus, uelut dotibus maximis, hominẽ donauerit: tum egregias in eo studiorũ & uirtutũ facultates

cultates ingenerauit, quibus nõ modò ui-
ctum, uerùm etiam uitam honestè propa-
garet. Etenim si quasq; tum corporis, tum
animi uel minutas particulas perscrutari
uelimus, nullã haud dubiè ui ad agendum
aliqua uacuam ac inertẽ reperiemus. Quæ
ratio unũquẽque admonere debet, ut cùm
à Deo corpus & animum, tãquam agrum
diligenter excolendum acceperit, ita se in
eo & seipso exerceat, ut copiosissimos atq;
uberrimos fructus domino exigenti cũ fœ-
nore remetiatur. Quid enim turpius, & no
mine humano indignius fingi potest, quàm
ut in isto communi theatro uitam absque
opere, absque cura, absq; officio, desidem,
liberam & otiosam more belluarum silen-
tio transigamus? Equidem mihi persuadeo
Auditores grauiss. optimè quondam in
Græcorũ ciuitatibus obseruatum, id quod
à Dracone primùm dicitur fuisse sancitũ,
τὺς τῆς ἀργίας ἁλόντας ἀποκτεῖναι· quę lex etsi
paulò asperior uideretur: tamen cùm eam
Solon mitissimus corrigebat, otij cõuictis
sempiternam infamiæ labem reseruauit.
Illud nempe legislatores sapiẽtissimi mul-
to usu compertum habebant, ignauiam
omnium flagitiorum esse illecebram, quia
si

ſi quiſpiam nihil ageret, de malè agendo eum cogitare oporteret. Quamobrem in noſtra quoque Rep. quæ partim ex Atheniensium & Romanorum moribus compacta, partim ſalutaribus Regũ Christianiſsimorum conſiliis ſtabilita & corroborata fuit, eam hodie uiuendi formam retinemus, ut alij aſsiduo in artificio atque opere uerſentur, alij diurnis nocturníſque pro ſalute ciuium ærumnis crucieẽtur, pauci omnino ceſſatores inueniantur, niſi fortè barbari quidam & peregrini, qui in has imperij Gallici inuiolatas ſedes ſua nobis ueneficia, & fœdiſsima uoluptatum lenocinia inuexerunt. Sed ut externa prodigia relinquamus, in noſtro populo hęreamus, & quibus ſe maximè rationibus expolire didicerit, reuocata maiorum conſuetudine deinceps quàm fieri poterit breuiſsimè diſſeramus. Id enim mihi iam inde ab initio propoſitum fuit, ut pomeridiano huius lucis curriculo de gymnaſticis corporis & animi exercitationibus dicerem, ſine quibus nec Oratores facũdiam, nec Iuriſconſulti ſcientiam, nec Imperatores militãdi peritiam, nec hi deniq; Iatrogoniſtæ tantũ gloriæ ſcopum ullo modo contingere potuiſſent.

tuiſſent. Quocirca maiores noſtri, quorũ omnis ad ſalutẽ Reip. intenta erat ſolicitudo, illud imprimis accuratè obſeruari ſtuduerũt, ut perpetuis laboribus curíſq; adoleſcentes à prima ætate aſſueſcerent, quò & in exequendis negotiis prudentiores, & in perpetiẽdis periculis ualidiores atq; robuſtiores redderentur. At enim non iſta ueterum inſtitutio putãda eſt, ſed à Deo uniuerſis rerũ formis uel ab ipſa æternitate attributa neceſsitas, ut non tantùm homines & belluæ, uerũ etiam cætera muta atq; inanima muneris alicuius colendi efficiẽdiq; gratia, nata & in lucem edita fuiſſe intelligãtur. An nõ uidemus in ordinatione orbium cæleſtiũ ſydera & ſtellas impulſu motuq; indefatigato cieri: ſolem, lunam, reliquóſq; circulos perenni curſu incitari: nihil denique in cælo animaduerti, quod non celeritate mirabili conuertatur? Ac ut terra, quæ medium mundi locũ ambit, & in quam omnia grauiora relabuntur, ſuo pondere immobilis maneat: tamen perſpicuũ eſt ab ea fruges, & baccas, & pecudes, partim ad utendum, partim ad ueſcendum procreari: quę ſi nõ fodiatur, manuq; & aratro diligẽtiſsimi agricolæ identidẽ ſubigatur,

gatur, nõ modò fructus nullos gignit, sed arida quadã sterilitate consenescit. Ergo sine motu & usu terrã deteriorẽ fieri, aërem corrumpi, ignem extingui, aquam putrescere iudicemus: Animal autem illud prouidum, sagax, multiplex, acutũ, memor, plenum cõsilij & rationis, quem uocamus hominem, præclara conditione à summo Deo generatũ, inertia & desidia torpere cõcedemus? Alia fuit Laconum iuuẽtutis instruendæ disciplina, apud quos tanta exercitationis cura suscipitur, ut in niuibus rigere, in montibus se uri, siti & inedia tabescere, cæstibus contundi citius patiantur, quàm uel dolorẽ, uel laborem molestum esse fateãtur. Id quod iidem pariter in fœminas transtulerunt, quas non, sicut aliis in urbibus, mollisimo cultu parietũ umbris delitescere, sed in palæstram, in solem descẽdere frequenter uoluerunt, ut paulatim assuescentes, quoddam labori callum obducerẽt. Eodem modo Persarum iuuenes in uenatione, feríſq; persequendis & figendis exercebantur, ut hac prolusione cõdiscerent, quales se in hostili prælio exhiberẽt. Quid uerò Atheniẽses & alios Græciæ populos commemorem? Etenim cùm multa

multa à Solone Athenienſium ciuibus ſapientiſsimè tradita, tum nihil unquã conſideratius inuentum fuit, quàm illæ gymnaſiorum antiquiſsimæ leges, quæ totã informandæ adoleſcentiæ regulã formamq́; continebant. Hinc paucis, pòſt, tẽporibus effectum eſt, ut Græcorũ culta gens & expolita nationes exteras meritò barbaras nominaret, eáſq; omni pacis belliq́ue, literarum & armorum gloria ſuperaret. Hinc Miltiadis trophæa, Themiſtoclis triũphi, Demoſthenis flexanima oratio, Iſocratis iucũda ſuauitas, ac innumerabiles in quoque ſcientiarũ genere uiri excellentes prodierunt, qui niſi ſuas ad diſcendũ faces poſteris prætuliſſent, etiãnum illorum mentes denſiſsimis inſcitiæ tenebris obuolutæ iacuiſſent. Solon igitur, ut ad inſtitutũ reuertamur, puerorum educationem matribus, nutricibus & pædagogis componendã permittebat, ut ſimul cum lacte humanioribus diſciplinis imbuerentur: deinde ubi iam grandiores adoleuiſſent, eos ſolidioribus Philoſophiæ cibis ali, uiciſsimq́ue luctatione, curſu, ſaltatione, diſco, iaculo agitari præcipiebat: qua ſedulitate animi ſolertiam acui, & uitia corporis emendari poſſe

posse confidebat. Sic enim solent agrorum cultores tenellas & humiles plantas contegere, nonnullisque circùm præsidiis munire, ne uenti cælique uiolentia confringantur: at ubi iustum incrementum ac robur collègerunt, luxuriantes ramos amputant, ipsasque radices quibuslibet iniuriis & tempestatibus concutiendas obiectant. De quo legislator plenissimè apud Lucianum cum Anacharside altercatus, duas præsertim huiusce rationis utilitates explicauit: unam, quòd exercitati iuuenes quælibet discrimina intrepidè adirent: alteram, quòd & prospera diutius ualetudine fruerentur, & morbos ocyus à suo capite propulsarent. Quòd si medico mihi more philosophari, & uobiscum paulisper ratiocinari liceret (id quod in lectissimo ἀρχιατρῶν consessu non audeo uindicare, ne gestũ agere tot in scena Rosciis spectantibus arrogans & insolens uideatur) quod quæso, Aud. grau. morbi genus grassari potest, quod non humorũ redundantiæ & peccato imputetur? Vnde autem istud uitium aut in quibus potissimùm hominibus deprehenditur? Vtrum in baiulis, operariis, & laboriosis artifici-

bus? An non crebrius in locupletioribus, qui uitam ſedentariam degũt, lauto uictu, neque moleſtiam, neque pondus ullum experientes? Itaque mihi aliquãdo rimanti, & mecum animo penitius reputanti, quamobrem illi ſucco integro & æquabili ſanitate recrearentur: iſti quotidianis penè morbis conflictarentur, talis demum ſuccurrit ratio, quòd exercendo inanes ciborum reliquiæ cruditatéſque diſſiparentur, non multò ſecus, quàm uentilando paleis & lolio triticũ perpurgaretur. Plato, poſtquam libris νομοθεσίας de gymnaſio utrinque multa quæſiuiſſet, lege poſtremò cauit, ut publici à ciuitate magiſtri conducerentur, qui pueros & puellas, uiros & matronas, omnes iaculandi, equitandi, præliandi ſpecies, technáſq; edocerent. Nam præter quòd ad bellum poſteà paratiores futuri eſſent, tum, ſicut in Timæo apertè loquitur, nullam ægro corpori medicinam motu gymnaſtico ſalubriorem poſſe adhiberi exiſtimauit. Quare Græci, qui non paruos inde fructus decerpi, ſuæque genti maximam apud uicinas authoritatem conciliari uidebant, de populi & optimatum conſilio ſanxerunt, ut ex xyſto in arenam, ex

præludio

præludio in certamen res ipſa deueniret. Hinc illi Olympiorum, Pythiorum, Nemeorum, Iſthmiorum quatuor ſacri ἀγῶνες inualuerunt, & quinto quoque anno per quinque dies continuos ingenti celebritate conſtitui cœperunt, qui olim ab Hercule, Apolline, Ophelte, Theſeo excogitati ferebantur. Hinc Athletæ, pugiles, curſores, quinquertiones, & ij quorum opera in pancratio conſumebatur. Quem poſteà morem afferentes Romani, cùm pleraque de libris Solonis & Lycurgi ſuas in tabulas tranſtuliſſent, tum ludis publicis cauea circóque diuiſis, corporum certationes lucta, curriculíſque equorum, & pugilatione fieri permiſerunt. Sed hoc tamen inter illos interfuit, quòd Athenis ingenui adoleſcentes ad Reip. ſalutem liberaliſsimè inſtruerentur: Romæ, ſerui ad multitudinis libidinem crudeliſsimè deuouerentur. Quid autem de nobis, Aud. grau. & de noſtris contentionibus dicam? Vtrum tale quiddam ab antiquis mutuati ſumus, an uerò nouam exercitationis formã noſtris moribus & ingeniis conueniẽtem effinximus? Etenim cruẽta ſpectacula, qualia Romanorum nonnulla memorantur, conſul-

tiſsimis Pontificum & Imperatorum decretis abrogari diuina & humana iura teſtantur. Extat ſuper ea re Imperatoris Cõſtantini edictum, quod Gregorius Papa Lateranenſi concilio his uerbis promulgauit, ut ſi quis in ſtadio ſaucius animam efflaret, quãuis pœnitentiæ locum relinqueret, ſolenni ſepultura interdiceret. Quocirca quinquennalium Græciæ ludorum, & gladiatoriæ Romanorum palmæ nomina iam dudũ obſoleuerũt, niſi quòd adhuc in Italia, quia domicilij ueteris imaginem quàm proximè ſtudet æmulari, milites cũ tauris & ſylueſtribus feris interdũ ad proluſionem committuntur. Nos uerò longè, mea quidem ſententia, prudentius hominum & belluarum coniunctionem reiecimus, ne impium foret ut ea inter ſe à nobis copularentur, quæ præpotẽtis Dei æterna prouidentia remotiſsimis interuallis direm iſſet. Quid ergo? Nos cæteras reip. adminiſtrandæ leges à ueteribus depromptas habemus, hanc de adoleſcentum gymnaſiis, omniũ Solonis maximè neceſſariam interire patiamur? Nõ eſt ita, Aud. grau. quod etſi priſcarum exercitationum forma temporis longinquitate obliterata ſit, nihilominus

hilominus exemplum uſuſque retinetur, & nihilo ſegnius apud Gallos, quàm apud Græcos iuuentus ad arma & laborem promouetur. Nam ut adoleſcentes de plebe, & illorum conſuetudinem prætermittam, an eſt ulla dimicationis ratio, in qua nō ij ſtrenuè torqueãtur nobiles liberi, qui apud Regem & Principes educãtur? Qui ſimul ac per ætatẽ onus ferre poſſunt, ad luctãdũ, curſitandũ, uenandũ, ſaltandũ, digladiandũ, equos domandos, arma tractanda, & ad omnes pugnarũ euentus aptiſsimè erudiuntur. Quin etiam ſiquando à bello uacare, ſepultis Regum diſſidiis, contingat, ne feriando cuiuſquam nerui elangueſcãt, confeſtim carceres eriguntur, in quibus & ad uirium oſtentationem, & ad illuſtrium uirginum demerendam gratiam non minus animosè concertant, quàm ſi odio ſtimulati cum hoſte in aciem, rerúmque ac capitis diſcrimen deſcendant. Quanquam ea metarum lex eſt, & ſeueriſsimè deſcripta conditio, ut ab equitibus manum cōſerturis ſimultatum aculei deponantur, ut uindictæ cupiditas exuatur, ac ſi quid alterutri ex duello aduerſi euenerit, alteri ſine offenſione remittatur. Atque hæc ſunt

usitata nostris Principibus prӕludia, non ualde ab Atheniensium spatiis & quinquertio aliena, certè ad robur, & ad ualetudinem etiam aliquanto commodiora. Superest pila trigonâlis, de qua nonnihil subiicere meditabar, quoniam à Galeno quamplurima, quӕ in dies experimur, de illius usu enarrantur: sed ad ea mihi sentio esse properandum, quӕ de ingenij curriculis me secũdo loco complexurum pollicebar. Enimuerò, Aud. grau. hӕc ut ego spiritu quamliberrimo agere, & uos sine satietate attendere poſsitis, necesse est mihi aliquam quiescendi potestatem tribuatis, simulq́ue uobis ipſis tӕdii reficiendi spatium tempúsque assumatis. Cӕterùm orationi meӕ, quoad licebit, in posterum moderabor, & quӕ de animi commentationibus persequi uerbis ampliſsimis comparabam, paucis perstringam, ac in laconismum contraham, ut quamprimùm (quod permulti uestrûm desiderãt) octodecim Iatrogonistas in puluerem emittamus, in eorúmque personis & maiorum sapientiam, & nostrorũ hominum industriam cum admiratione contemplemur. Non sine causa prisci Atheniensium

&

& Romanorum populi tam ſedulam in corpore conſtituendo diligentiam adhibebant, ſiquidem diuinus Plato rectè σῶμα, quaſi ψυχῆς σῆμα, tumulum animi, & receptaculum interpretetur: ac in eo multa latere, quæ acuant mentem, multa quæ obtundant Medici Galeno ſibi authore ſuſpicentur. Sed tamen cauendum eſt ne tantoperè domicilio ſeruiamus, ut domini, hoc eſt animi, curam deſeramus: quam in partem grauiſsimè peccant, qui plus æquo in cute ſaginanda occupati, & genio indulgentes corpus magnificè ueſtiunt, molliter nutriunt, ab iniuria tegunt & cõſeruant, interim de animi pabulo nihilo plus anxij, quàm ſi ſe totos ex carne & oſſibus compactos, & ad mortalitatem natos, brutíſque non abſimiles arbitrarentur. Contrà cùm duas in nobis naturas, terrenam unam, cæleſtem alteram agnoſcamus, neutri propemodum addicti obſequamur, uerùm tempus & facultates ita partiamur, ut utrique, quantùm exigit, neceſſaria æquabiliter prouideamus. Corpora contentiones moderatas requirunt, nimia defatigatione ingraueſcunt: animi autẽ quò ſæpius mouentur, eò magis nitẽt

atq; reficiũtur. Nunc ergo, Audito.grau.
repetamus ætatis illius memoriam, cùm primùm disciplinæ ex lethæa obliuione, profundissimísque barbariæ sepulchris in lucem excitæ feruntur. Quo tandem modo maiores nostri rem tantam & tam arduam perficere, aut qua ratione posteris ad discẽdum uiam tot seculis interclusam, tot mæandris intricatam aperire potuerunt? Postquam igitur artibus inueniendis obseruatio dedisset initium, nihil non limatum & absolutum consequuta exercitatio dicitur peperisse, quando in singulis rebus quid optimum esset, quid contrarium, quid salutare, quid inimicum frequens usus, multáque consideratio distinxisset. Ita, quantùm augurari licet, quondam homines cõgregati in publicum coibant, & de iis, quæ tum occasio, necessitásque offerebant, inuicem colloquentes ex uariis controuersiis in eam demum sententiam recidebant, quæ sapientum iudicio probaretur. Quibus principiis altius prouecta scientiæ cupiditas, rerum plurimarum obscuras, nec satis compertas intelligentias enodauit, cùm ad ueritatis disquisitionem coniuncta solertiæ ac laboris
æmulatio

æmulatio accefsiſſet. Erãt tunc Græci præter cæteras gentes cognitionis ardore inflammati, & inſuper otio abundantes, & ad percontandum laborioſi, & ad inueſtigandum prompti atque perſpicaces. Ex quo breui tempore tam multiplici doctrina præſtiterunt, vt Appollinem & Mineruam cum uniuerſo Muſarum & Charitum choro cælitus recepiſſe viderentur. Socrates enim continuò philoſophiam in domos introduxit, à quo infiniti auditorum greges profecti, quòd ex eius uariis, & in omnem partem diffuſis diſputationibus, alij aliud apprehendiſſent, diſsidentes inter ſe multúmque diuiſas opiniones proſeminarunt. Cúmque nemo non eſſet, qui non modò ſententiam ſuam arctiſsimè tutaretur, uerumetiam publicè palámque proclamaret, diuerſæ philoſophantium ſectæ profluxerunt, quod alij Academicorum nomen uenarentur, alij Peripateticorum familiæ adſcriberentur, nonnulli Epicureorum lautitias amplexarentur, plures pro Stoicorum auſteritate propugnarent. Inde Ariſtotelis Lycium, Platonis Academia, Zenonis porticus, Epicuri hortuli, quatuor principes doctorũ offi-

officinæ extiterunt, in quibus adoleſcētum ingenia tantum diſcrepando meditandóque acuebantur, quantum palæſtritarum corpora quatuor ludorum frequentatione caleſcebant. Atque ut athletarum, ſic philoſophorū gloria ab humili ad ſummum perducta, & Athenæ non minus horum, quàm illorum celebritate inſignes claræq; floruerunt, donec Romani peregrinæ nobilitatis inuidi ſeſe ab armis ad quietem toto conatu retulerunt, & hāc quoq; Græcorum laudem, ſicut reliquas omnes, in ſuā vrbem inuexerunt. Quod quidē eò facilius cōſequi potuerunt, quò Athenis ſtudia doctrinæ, quæ antea eruditiſsimorum diſſenſionib⁹ uiguerāt, languidius, negligentiúſq; tractabantur. Quis enim dubitet Mineruā ciuitati ſuæ infenſam nō idcirco in Latium cōmigraſſe, eáſq; ſedes appetiuiſſe, ubi homines deſiderio diſcendi tenerentur? Sed quorſum hæc diſputo? quorſum? Vt intelligatis, Aud. grau. his in terris Muſas humaniores reſediſſe, in quibus exercitatio ſtudiūq; impenſius colebatur: ab illis profugiſſe, ubi animorū diſceptationes frigere, & ad nihilum breui relapſuræ uidebantur. Itaq; apud Romanos
tandiu

tandiu ſcientiarũ decus dignitáſq; permã-ſit, quandiu per ſeculorũ calamitatẽ, infe-ſtámq; poſterorũ crudelitatem ſaluæ leges armáq; ualuerunt. At uerò nouiſsimis im-perij tẽporibus, cùm potentia Italici nomi-nis ſimul & ciuiũ induſtrię artéſq; inclina-runt: ſiue in omnibus rebus id uiciſsitudo ferat, quod de Athletis ſcribit Hippocra-tes, ὅτι οὐκέτι δύνανται ἐπιδοῦ ἐς βέλτιον, λείπεται ἐπὶ τὸ χεῖρον: ſiue ꝙ Gothi & Vandali, po-puli poſt orbẽ conditũ perditiſsimi, cuncta Italiæ tabularia, quæ plena erant librorum & bonarũ literarum, funditus incẽdio de-leuerũt. Ex quo barbaries latiùs diſsipata, maiorum mentes per multos annos uelo ignorationis occæcauit, donec Chriſtus humanę cęcitatis miſertus, quoſdã de Grę-corũ reliquiis ſuſcitauit, quorũ auxiliis di-ſciplinæ à Gothico naufragio enatarunt, ſenſimq́; iucundiſsimũ terris fulgorem o-ſtenderũt. Quod quẽadmodum acciderit, quî etiã Academia, quæ Athenis primùm Romęq́; fuerat, ea deinde in Galliã tranſla ta ſit, ſigillatim exponerẽ, ni me iandudũ ueſtrę aures audiendo defeſſę ad alium ſer-monem inuitarẽt. Dicerem, Aud. grauiſſ. ut ſuaſore Alcuino, Rabano & Albino ad-

iutoribus

iutoribus, Carolus ille magnus tria publica gymnasia, Bononiæ, Papiæ, Lutetiæ fundauerit: ut in Græcia scholarũ loco cœnobia extruxerit: ut posteà eius uirtutẽ alij Reges insequuti Parisiẽsem Academiã maximis beneficiis & priuilegiis cumularint: ut denique Franciscus Valesius scientiarũ parens & alumnus extiterit, ut libris ubique conquisitis, & doctoribus ex tota Europa conductis, altissimo Musas fastigio collocarit. Dicerem inquam, Auditores, quis status Academiæ, quæ regula gymnasiorũ, quæ facultas professorũ, quæ audientiũ docilitas, cuncta deniq; locorum insignia denotarẽ. Quid est enim perinde hoc conuẽtu silentioq; dignum, q̃ ut mecũ res Frãcicorum Regum præclarè gestas recolatis, quorũ institutis ex immani agrestiq; feritate ad humanitatem mãsuefacti atq; mitigati fuistis? Hęc uerò ut omittam, & in uestris iudiciis mentibúsq; relinquam, nõ est tamẽ prætereundũ, ut in hoc pariter exercitationis genere nostri homines cũ ueterũ moribus mirificè cõsenserint. Considerate igitur, & id quod leuius cogor percurrere, intimis cogitationibus uobiscum reputate, profectò uos cũ antiquis nescio qua similitudinis

tudinis affinitate copulatos esse suspicietis. Athenienses ad corporis temperationem quatuor stadiorū ludos aperuerunt: iidem ad ingenij curricula quatuor philosophorum sectas adiunxerunt, illud fortasse attendentes quòd corpora quatuor elementis & qualitatibus cōstarent: animi quatuor uirtutibus dotibúsque reniterent. Nos autem parùm ab illis in ista gymnasiorū descriptione discordantes, Academiam quatuor ordinibus, Præceptorum, Medicorū, Iuris Pōtificij consultorum, Theologorū: quatuor scholis, Frācorum, Picardorum, Germanorum, Normanorum cōstitutam & ordinatam tenemus: cuius insuper quatuor descriptores ab illo imperatore Carolo delecti in Annalibus numerantur. Quæ cùm attentè accuratéque perpendo, nunc demùm credere incipio quod uix mihi anteà persuadebam, non temerè quadratam figuram & numerū à Mathematicis, quadratum corpus à Medicis, quadratam personam à vulgo, quadratum deum à Poëtis, quadratam ab Oratoribus dictionem crebro sermone usurpari. Inest enim tetragono ea præstantia, ut quancūque in partem uoluatur, ubique sui similis subsistat: unde

certo

certo consilio quæcunque in natura excel-
lũt, Deus per quatuor designari, quin & se
ipsum quatuor literis apud omnes natio-
nes enunciari uoluerit. Quapropter, Au-
ditores grauiss. nunquam me istius qua-
tuor mensium operæ pœnitebit, nunquam
ego uanas lucubrationes appellabo, quæ in
Iatriorum & Iatrogonistarum dimetiẽdis
spatiis mihi hactenus effluxerunt. Nam si
Homerum minimè tædebat in Vlyssis er-
roribus totam ætatem contriuisse, si mini-
mè Virgilium Aeneæ profectiones decen-
nium perlustrasse, si denique omnis scri-
ptorum industria in paucorum commen-
datione posita est, quid me puderet in octo-
decim quadratorum uirorũ præconio uer-
satum, priuata studia breue ad quoddã tem
pus intermisisse? Fuerint hæc ueterum mi-
racula ut Aeneas armis Italiam penetrarit,
Vlysses disiunctos Oceani sinus traiecerit,
Hercules duodecim monstra subegerit:
fuerint, inquam, hæ illorum laudes quòd
uitam in labore, ocium in honore traduxe-
rint: Hiero, Theron, Agesilaus, Diagoras,
aliiq́ue quadrigarũ uictores à Pindaro de-
cantẽtur: Socrate, Platone, Aristotele, Ze-
none, nobilissimis philosophiæ coryphæis
Græcia

Græcia quantumlibet insolescat. Nunquã meherculè conuictus adducar, ut non istos Iatrogonistas antiquorum principibus & acumine ingeniorum, & utilitate studiorum, & magnitudine officiorum anteponam. Hîc sunt qui Platonis diuinitatem, Aristotelis flumen aureum, reliquorũ contentiones non solùm adæquarunt imitando, sed etiam uicerunt sustinendo. Vidistis Auditores grauiss. per hosce annos Iatrogonistarum dimicationes, non quinq; dierum, quales Græcorum pugilum: non sub umbra & porticu, quales philosophorum fuerunt: sed in oculis uestris unius biennij ardentissimas dissensiones uidistis. Quàm sæpè illos in hoc Iatrico stadio vultu cunctísque artubus desudantes, ueteranorum imperatorum telis appetitos, propriis sese uicissim armis lacessentes, omnium hastis oppressos, fortissimè tamẽ clypeis obsistentes spectando dubitastis, utrum illorũ fortunam potius miserari, an uirtutem admirari deberetis? Quàm sæpè illos honesto puluere sordidos, gradu gestúque languidos, prælij diuturnitate confectos, lætitia nihilominus exultantes, & magnitudinis suæ consciẽtia triumphãtes uestro applausu de-

ſu decoraſtis? Equidem cùm frequẽs hiſce ſpectaculis intereſſem, & aſtãtium rumuſculos interdum ſubauſcultarem, memini tantoperè iſtos prędicari, ut omnis memoriæ, omnium gentium, omniũ ſeculorum clariſsimi palæſtritæ confirmarentur. Quamobrem cùm Iatrodîcæ, qui magno numero his in ſubſelliis aſsidẽt, ſuos Athletas ſatis ſupérque tentatos, & uirorum grauiſsimorum iudicio abundè probatos eſſe comperiſſent, ut iam uindicarentur, ac in magiſtrorum honorarium ordinem tranſirent, ab Agonotheta uno uniuerſi ore flagitarũt. At ille, ut æquiſsimus ſemper fuit laborum iudex & æſtimator, ſtatim decreuit, ut per me octodecim Iatrogoniſtæ ad certum locum diémque congregati præteritæ altercationis immunitatẽ præmiumq́; repoſcerent. Ego itaque, Aud. grauiſs. ne creditam prouinciam deſeruiſſe, ne cuiuſquam authoritatem illuſiſſe, ne ueſtræ uolũtati uidear defuiſſe, Iatrogoniſtas ſingulatim nominabo, & cùm primùm animam uiréſque collegero, complectar breui quid in unoquoq; eximiũ ſit, quamobrem publica laurea, totius integerrimi conuentus approbatione donari mereatur.

ORA-

ETsi nemo ferè non ad otium & quietem omnes cogitationes intēdit, mihi tamen perbeati fuiſſe uidentur, Aud. grau. qui ab ineunte adoleſcētia genus uiuendi laborioſum ſortientes, in eo ſuſtinendo & prudentiæ ſuæ robur oſtentare, & animi conſtantiam retinere potuerunt. Etenim nihil eſt in natura, eorũ quæ ſingularis beneficij loco expetuntur, quod aut generis nobilitate, aut fortunæ opulētia, aut corporis uenuſtate adipiſci ſoleamus: uerũ ut paupertati & diuitiis æqualiter ad honores uia pateret, Deus cùm præclara omnia nobis uenalia exponeret, ſolum laborē coëmendæ poſſeſsioni pretium aſsignauit. Ita fit ut niſi connitatur, fruſtrà quiſquam ad ullum excelſæ laudis uerticem putet aſcendere: at qui rationes, quæ aliquò ducunt, diligentiſsimè inueſtigat, tandem eò ſe peruenturum confidat, & poſtquam radices amariſsimas guſtarit, fructus dulciſsimos percepturum. Vlyſſes multis magníſque regionibus uagatus, pa-

triam & vxorē recuperauit: Aeneas, terra maríque uexatus, Italiam occupauit: Argonautæ fluctuum & uentorum procellis conflictati, ad littus aurei uelleris compotes applicauerunt: Athletæ decursis palæstræ ſpatiis palmam uictores retulerunt: denique nullus unquam intentius aſpirauit, quem non poſtremò fœlices ſucceſſus incredibili lætitiæ uoluptate recrearint. Quamobrem Iatrogoniſtis omnibus (iam enim ad illos mea pertinet oratio, ut à quibus perorādi occaſionem, ab iiſdem etiam agendi exordium nanciſcatur) imprimis gratulor, lætórque quòd maximis ſuis periculis & laboribus defuncti, eum doctrinæ ſcopum attigerunt, in quo ampliſsimam famam cum placidiſsima tranquillitate cō iunctam reperiſſe uideantur. Nam ſi quis eſt, Aud. grau. qui minorem laudem exiſtimet Medicos nominari, quàm aut Athenis Olympionicen fuiſſe, aut Romæ triū-phantē, uehementer errat, propterea quòd illorum gloria ex incerto plebis applauſu naſcebatur, & cum eo quàm citiſsimè euaneſcebat: iſti autem firmiſsima grauiſsimorum uirorum approbatione decorati, ſibi prætereà honorificam, & quampluri-
mis

mis ſalutarem induſtriam artemq́ue peperunt. Etenim licet Medicina tunc cùm adhuc eius vis ignorabatur, & liberales diſciplinæ barbaris populis ſordeſcebant, ubique terrarum exagitata, uix ubi conſiſteret ſedem obtinere potuerit, nullam tamen eſſe opinor ſcientiam, aut uberius hoc tempore tractatam & limatam, aut in diſcendo iucundiorem, aut in factitando magis exigenti fructuoſam, minúſque authori periculoſam. Idq; ut apertè manifeſtéque cognoſcatis, longius paulò ab eius antiqua origine ac inuentoribus principiũ rei demonſtrandæ accerſam: quod quæſo, Aud. grau. ne moleſtè patiamini: principiis enim cognitis multò facilius extrema intelligetis. Atenim ego illud conficiam, & prima incunabula Medicinę indicabo, quæ priſcos homines iſtarum rerum perſpicaciſsimos indagatores latuerunt? Nam ut omnes ueteris memorię ſcriptores iſtius diſciplinæ inuentionẽ Diis immortalibus uno conſenſu aſcribant, nihilominus de certi parẽtis nomine diſsident inter ſe atq; diſcordant. Aegyptij olim artificio & ingenio principes, Mercurium apud ſe remedia ægritudinis excogitaſſe profitentur.

Vrgēt contrà Babylonij & Arabem ſuum Aegyptiis opponunt, ab eóque non ſolùm ſciētiæ indicium, uerumetiam perfectionem uſumq́; prodiiſſe, ac in omnium orbem terrarū exiiſſe affirmant. Græci uerò cum utriſque interdicto certant, & Athenas artium optimarum procreatrices nuncupari, ob idq́; Apollinem, Chironem, ac Homericos heroas Podalyrium & Machaonem curandi opifices atque magiſtros extitiſſe iuſto ſacramēto cōtendunt. Quæ tota controuerſia inde potiſsimùm ſerpſit, quòd cùm illi de gloria inuicem diſceptarent, ſuam gentē ut imperij amplitudine, ſic literarum & ſtudiorum elegantia ſuperiorem exiſtimari uolebant: neque idcirco de artibus tantùm, ſed pariter de ſcriptoribus magnoperè diſcrepabant, quandoquidem eorum, qui aliqua laude illuſtres fuiſſent, ortum noménque ſibi certatim vendicabant. Legimus Homerum, quia Poëta diſertiſsimus fuiſſet, à quatuor ciuitatibus poſt mortem adoptatum, & tam mirificè quōdam expetitum, ut Colophonij ciuem eſſe ſuum aſſererent, Chij refragarentur, Salaminij repoſcerent, Smyrnęi cultu ſanctiſsimo uenerarētur. Ego autem
de

de Medicina diu multumque percontatus animo cruciabar, sanéque metuebam ne id stultũ haberetur, quòd de artis initio hæsitarem, de qua sentẽtiam ex professo explicare suscepissem. Quocirca satius esse duxi ut omissis altercationibus, quæ plus acutæ subtilitatis, quàm solidæ frugis continerent, Medicinæ inuentum diuino beneficio tribuerem, incrementum & absolutionem maiorum solertiæ studiisque concederem. Sic enim se res habet, Aud. grau. Deum baccas, herbas, ac plantas humo excitasse, iisque aduersus morbos uires propitias indidisse, quarum pręsidio mortaliũ salus integra cõseruaretur. Græci ea seminaria primùm dicuntur obseruasse, detexisse, subegisse, atque ad extremam maturitatem prouexisse. Etenim antequam ulla Medicorum mentio in cæteris prouinciis audiretur, Aesculapius totam illam rationem, quæ sub Apolline nata credebatur, paululùm erexit, & in Græciam ingenti ciuiũ admiratione introduxit: Cuius duo filij Podalyrius & Machaon sub Agamemnone Troiano bello merẽtes nõ mediocre suis cõmilitonibus solatiũ attulerunt. Atque ista quidem Medicinæ fundamenta

ſummatim memorantur, quæ deinceps Aſclepiadæ longo interuallo neglecta & labentia reſtituerunt. Interim uarias miſeráſque uices Medicina tolerauit, & partim belluina populorum immanitate, partim factitantium pernicioſa ignoratione circũſcripta, falſis calũniis laborauit, quouſque Hippocratis patrocinio tam officioſè defenſa eſt, ut denuò ſuæ integritati fidem fecerit, & prius amiſſam ciuitatis ac libertatis uſuram impetrarit. Nam etſi ante Hippocratem quorũdam Medicinæ artificum antiquitas meminiſſet, nõdum tamen certis diſciplinæ legibus cõſtabat, non ex theorematis & præceptionibus, tum ueris, tum utilibus, tum mutuo inter ſe connexu hærentibus erat conſtituta, ſed rudia quædam & confuſa eius rudimẽta in templo Dianæ inſculpta Epheſi uiſebantur, quæ uerius ἀτεχνίαν, quàm ullùm ſcientiæ ueſtigium redolebant. Verùm Hippocrates ubi totum adoleſcẽtiæ curriculũ Athenis exegiſſet, deinde multam experiẽtiam ex aſsidua inquiſitione, frequẽti animaduerſione, ſeriiſq; doctorum colloquiis reportaſſet, demùm ætate confirmata cùm

animum

animum ad ſcribendum appuliſſet, ſparſa colligens, obſcura illuminans, nõnulla ex Philoſophorum libris aſſumẽs, cuncta ſuo ingenio iudicióq; diſtinguens, artem medicam luculenter definiuit. Cui poſteà ſexcentis elapſis annis Galenus ſuccedens con ſita ab eo ſemina gnauiter excoluit, quæ Diocles, Praxagoras, Chryſippus, Eraſiſtratus, Creon, Agrigentinus mutuis anteà diſsidiis infecerant. Cùm uerò propter conciſam ſermonis breuitatem multis nodis quædam documenta Hippocrates intexiſſet, alia non ſatis enucleaſſet, dilucida Galenus enarratione dilatauit, inchoata amplificauit, mutila ſuppleuit, ſeparata col ligauit, denique medicam ſcientiam, qualem nunc tenemus, numeris omnibus abſoluit. Habetis igitur, Aud. grau. artem maximam, à Deo tributam, ab Apolline & Aeſculapio indicatam, ab Hippocrate collectam, à Galeno illuſtratam, à noſtris autem Iatrogoniſtis ſic copioſè intellectã, ut certiſsima mihi ſpes oblata ſit, eos propediem ſplendidiſsimo eruditionis ſuæ ful gore veteribus tenebras iniecturos, uobíſq; & ueſtrę uitæ auſpicatiſsima poſthac adiumenta præſtituros. At dum iſta proximi

ſermonis fundamenta pono, ecce repentinis Pauſanię, Catonis, & aliorum μισαςῶν rumuſculis inceſſor, qui obſtrepunt & obganniunt auribus meis, Medicinam olim exploſam, profugam, & ueneficii ab antiquis condemnatam. Quibus figmẽtis etſi res ipſa occurrit, & obtrectantium peruerſitatem cauſę bonitas euertit, paucis tamen arbitror reſpondendum, ut omni criminis ſuſpicione liberata, ueſtriſque ęquiſsimis iudiciis abſoluta ſaluam libertatem, ac ſartam tectam innocentiam tueatur. Habebũt igitur accuſatores quod eſt unicè huic hominum generi optandum, confitentem reum: ſed ita confitentem, Medicinam in eo periculo fuiſſe, in quo Eloquentiam, in quo Iuriſprudentiam, in quo cunctas humaniores diſciplinas. Quare prius de toto artium circulo loquãtur neceſſe eſt, quàm iſtius ullam culpam aut factum reprehendant. Nam ſi uniuſcuiuſq; rei pręſtantiam non ex ueritate, ſed ex opinione ac ſenſu metiãtur, quod ridiculum Epicuri dogma fuit, quid erit, cedo, in uniuerſa natura, quod ubique laudetur, quod omnium armis auxiliiſque protegatur? Nihil eſt tam honeſtum, quod non iniquitas oppugnet: nihil

nihil tam inuiolatum, quod non malitia corrumpat: nihil tam religiosum, quod nõ inuidia impietásque labefactet. Quid? Romani sub Consulibus Medicos, sub Tito Imperatore Oratores & Iurisconsultos expulerunt: Lacedæmonij Musis & Poëtis bellum facésque indixerunt: Gothi & Vandali ne unam quidem literam in Italia superesse uoluerũt: nos Christianissimis moribus legibúsque imbuti, obsoletam indignissimæ atrocitatis imaginẽ reuocemus? Porro quęnã ratio fuit cur Apollo in Deorum numero colebatur, eíque animæ in cælum remeantes pæana canere fingebantur: Aesculapio gallus ales diei nuncius cõsecrabatur: Hippocrates immortalib9 Herculis honoribus afficiebatur: ab illis autem profecti discipuli Græcia excedere senatusconsulto iubebantur? Quare Medicinæ præcepta uerè dici non possunt, si quæ inscij imperitíque pro salutaribus mortifera cõscripserint, nec si pharmacis quidam ad aliorum perniciem abutuntur, totam continuò culpari oportet societatẽ. Quotidiè Nautarum negligentia classes demerguntur, Imperatorum ignauia vrbes amittuntur, Patronorum inscitia res & fortunæ litigantium

tigantium periclitantur, inteſtinis inſidiis Chriſtianæ pietatis præſidia opprimũtur: ergo nauigandi commoditatem improbemus, militandi neceſsitatem repudiemus, iuſtitiæ uinculum diſſoluamus, & illam animorum moderatricem, fidei cuſtodiam religionem abiecta & fracta mente perfidi deſeramus. Quocirca ſi res ipſas ex ſe, ac ex ſupremo Dei beneficio, nõ ex fallaci hominum ęſtimatione ſpectari neceſſe ſit, deſinant tandem ſceleratiſsimi calumniatorum greges cõtumeliis Medicinam aſpergere, pręſertim cùm nulla hodie ſciẽtia aut diſcenti delectationem & gratiam, aut populo utilitatem maiorem conciliare uideatur. Quę duo, quemadmodum antè inſtitueram, reliqua oratione docebo, ſi mihi à uobis, uti ſpero, eam quam ſoletis patientiam & benignitatem tribui concediq; ſenſero. Cùm igitur ita ferè uita mortalium cõparata ſit, ut (id quod eſt apud Ariſtotelem) πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται φύσει, profectò & ad eam cognitionẽ præcipuè incẽdimur, ex qua delectationis ſuauitas non minus quàm commoditatis fructus oſtenditur. Quòd ſi nulla exquiſitior & ſolidior uoluptas eſſe poſsit, quàm quæ

ex

ex honestissimis scientiis percipitur, de Medicina dubitare nõ conuenit, quin mirificas studiosorum hominum ingeniis veneres suppeditet, neq; unquam acrioribus molestiis illorum aciem obtũdi corrodíue patiatur. Nihil est in animo, nihil item in corpore, nihil denique in omnibus, quę ad corporis & animi curam pertinẽt, disciplinis, unde Medico usus & iucũditas nõ accedat, ut quod ab Homero scriptum legimus, ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, id ita uideatur interpretãdum: Medicum cæteris artificibus nõ modò dignitate prę-ponẽdum, uerumetiam omni delitiarum genere superiorem. Est enim Medicina nõ sicut alię artes, exiguis limitibus & terminis conclusa, sed ex cunctarum uniuersa complexione coaceruata: ex quo cùm singularum rerum difficultatem suo ambitu constringat, ęquum est eam infinita uoluptate refertam abundare, ne discẽtium studia contentione infringãtur, potiúsq; magnitudinem scientię amplissimo gratię & honoris inuitamento illecti amplexentur. Sensus, qui à Philosophis interpretes ac nuncij rerum constituuntur, in plerisque aut inanes & retusi apparent, aut ad libidi-

nes

nes & fœdiſsima queq; facinora conferuntur. At quàm illorum accurata & perfecta in Medicis cenſura cernitur, qui auditu artem concipiunt, reliquis ſenſibus uſum & actionem exercent? Quàm enim illis immenſum ac iucundũ eſt, ut oculorum perſpicacitate qualíſnam ſit cuiuſque uultus, ſanó ne ſimilis an diſsimilis, primo ſtatim cõſpectu preſagiant? ut ex odore uitiatáne ſit corporis temperies, an inculpata augurentur? Ex guſtatu quænam ſint alimenta & medicamenta benigna & familiaria, quę uerò nociua & peſtifera diſcernant? Ex tactu, abſtruſa pulſuum diſcrimina, caloris, frigoris, & aliarũ qualitatum diuerſas uires & receſſus, tum etiam ægrotantium inconſtãtes habitudines animaduertãt? Præterea ut apes ex diſperſis hîc atque illîc floſculis fauos ad mellificium delibãt: eodem modo Medici ex ſummis quibuſque artibus gemmas ſeligunt, & in cumulum conglobatas ad ſuam rem, & ad humanę ſocietatis neceſsitatem depromunt. Nam & Arithmetica illi ad criticas initij, ſtatus, & declinationis morborum rationes utũtur: & ex Geometria de apta & cõcinna membrorum collocatione, decentíque figura

&

& æquabili proportione decernunt: & ex Aſtronomia ſtellarum motus & cõcurſus, aëris mutationes, Lunę incremẽta & decrementa, cæleſtium aſtrorum ortus & occaſus obſeruant, pro quorum affectionibus inferiora animãtium corpora gubernãtur. Quid autem Philoſophia? Nónne & eius unguentis Medici quoq; noſtri perfundũtur? Etenim cùm tripartitò ipſa diſtribuatur, à prima parte compendiariam naturę morborum & ſanitatis inueſtigandæ methodum: Ab altera elementorum & qualitatum permixtiones, mutationum uicíſsitudines, & innumerabilia huiuſmodi hauſerunt: A tertia ægrotantium perturbationes regere, affectus ſedare, iram & dolores mitigare didicerunt. Omitto uniuerſam herbarum rationem, quæ quanta ſit, quámq; delectabilis, nullus, opinor, inficias ibit, qui admirandas earũ proprietates mediocriter notauerit. Venio nũc ad illam, quæ Medico peculiaris conceditur, corporis humani fabricam, in qua cùm ſic attentè exactéq; uerſetur, ut intus & in cute ſeipſum & cęteros ſpeculetur, exprimi meherclè non poteſt quanto gaudio perfruatur, quãtúmq; præſtantia cognitionis, atq;
uolu-

uoluptate cũctos antecedat. Publius Africanus fingitur apud Ciceronem cum Scipione patruo cælũ, terras, maria, reliquáq;, unde generata, quò reditura, quando, quomodo peritura, quid in iis mortale & caducum, quid diuinum æternúmq; fuiſſet, per inſomnium perluſtraſſe. At re uera mihi uidetur Medicus ipſum ea moderantem & regentẽ Deum manu penè captáſſe, adhæc Naturæ à cõſiliis & arcanis extitiſſe, cùm artificioſam corporis uniuerſi ſtructuram machinaretur. Nulla ſunt enim propemodum in hominibus organa, quorũ appellationes & munera non perſpexerit, unde ducantur, quò ferantur, quomodo cõnectantur, quibus ſubſidiis uſibúſq; applicentur. Quòd ſi Poëta iure illum fœlicẽ exclamet, qui latentes in rerum cauſas penetrare potuit, ô terq; quaterq; beatum Medicũ, cui nihil obſcurum, nihil reconditum, nihil omnino abſtruſum, quod non intimo artis & mentis acumine indagarit. Vulgus hãc molem temerè, tanquã ex Promethei luto cẽſebit eſſe cõflatam. Quid uerò Medicus? Certis mẽbris, debita ſerie poſitis diſtinctã, & iſta cõditione, ut lucẽ cibo, potione ſpiritu carperemus, effictã, in eaq; ingeniũ, ſicut

ſimula-

ſimulachrũ aliquod dedicatũ reſpondebit. Interrogetur de populo quiſpiã quî nutritio fiat,& ex nutritione incremẽtũ & magnitudo ſtaturæ cõſequatur. obmuteſcet. At Medicus ſciẽter diſputabit datos idcirco dentes tũ aduerſos, tum genuinos, ut in os iniectam eſcã extenuent, quã deinde agitatione linguæ depulſam ſtomachus admittat, cui ſubiecta & inhærẽs aluus omne quod accepit, ſiue aridũ, ſiue humidum calore natiuo, quo multũ ualet, cõcoquat & cõfundat: demùm per quaſdã à medio inteſtino uſq; ad portas iecoris directas uias, atq; inde per uenam cauã ad cor eũ ſuccũ, quo nutrimur, iam coactũ cõfectumq; detrudat: qui deinceps à corde per uenas admodum multas in omnes totius corporis latebras & mẽbra diſpertiatur. Audiamus eundẽ de ſpiritu diſſerẽtẽ, ut aſpera arteria linguę radicibus annexa quaſi operculo tegatur, ne ſi quid in eã cibi fortè inciderit, ſpiritus impediatur: ut anima in pulmones liberè peruadat, ut inſita quadã in pulmonibus raritate, & aſsimili ſpõgiis mollitudine cordis æſtus ſpirãdo & expirãdo refrigeretur. Longum eſſet, Aud. grauiſs. reliqua corporis adminicula enumerãdo perſequi,

ſequi, quorum leuiſsimum maximas ad a-gẽdũ opportunitates habilitatéſq; uidetur obtinere. Natura oculos mẽbranis tenuiſſimis ueſtiuit, & palpebris, ut muro interiecto circunſepſit, ut ſi quid impẽderet prõptius declinarẽt: celſos autẽ & ſublimes fecit, ut in cælũ intuentes ſuæ cognationis & hæreditatis domiciliũ recordarentur. Quã uerò conueniẽtes, quamq; multarũ artium miniſtras manus impertiuit, facili porrectione & cõtractione digitorũ, ad pingendum, ad fingendũ, ad ſculpendũ, ad cultus agrorũ, extructiones tectorũ, confectiones nauigiorũ, tegumẽta corporũ, æris & ferri fabricã, cunctaq; & ad uſum neceſſaria, & ad ornatũ decora humanæ uitæ inſtrumẽta? Quæ quidẽ quantũ negotij & operę faceſſunt, quò plenè planéque intelligantur, tantũ iucunditatis ſemel explorata, perſpectaq; gignũt: adeò ut uerè Pulchra quę difficilia, ueteri Græcorũ prouerbio celebrentur. Quapropter ſi ex Medicina oblectatio ſola peteretur, nihilominus hãc animi remiſsionẽ humaniſsimã ac liberaliſsimã iudicaretis. Enimuero præter dulcedinẽ infinita ex his ſtudiis emolumẽta importãtur. Ita fit ut eã ſcientiã exoptare, quòd diſcẽdi
ſitim

ſitim expleat, ſoleamus: cōplecti autē uel ideo debeamus, quia nō minus quàm aqua & ignis in corū, ſine quibus ſalui eſſe non poſſumus, numero commodorum reponenda ſit. Inſpicite igitur, Aud. grau. Medicinæ utilitatē (dicam enim de ea poſtremò, quoniam beneuolè attenditis) & id quod breuiter loquar altiſsimis ueſtris mētibus commendate. Nunquam ſanè Metrodôrum philoſophum contemnendum exiſtimabo, quòd uitæ humanæ beatitudinem in firma ualetudinis conſtitutione, eiúſque conſtitutionis ſpe explorata putarit conſiſtere. Quid eſt ſiquidem homini, quandiu his uinculis, & hac lucis calamitate coërcetur, tantoperè deſiderandum, quàm perpetua ſine offenſione ualetudo? Nam dum nobis adeſt, facit ut opibus, familia, literis dulciſsimè oblectemur: ſi effugerit, omnia moleſto vultu & nauſeanti pectore, quanuis chariſsima reſpuamus. Quare ſi baiulos, fabros, architectos, ſutores, ſartores quotidiana mercede donandos ſentiamus, quorum induſtriæ abſque uſu ſanitatis inerti deſidia contabeſcunt: quo tandem loco Medicos ducemus? quo beneficio deuinciemus? qua beneuolentia

complectemur? quibus præmiis prosequemur? Illi ad uictum cõmoditates instruũt, hi salutis adiumenta ministrant: illi utilia, hi necessaria suggerunt: illi externa curãt, hi propiùs internorum satagunt: denique illi, ne uitæ opportunitates desint, inuigilant, hi ut continenti tẽperatione fruamur, & viribus ad stabilitatem coagmentatis, & lacertis ad motum atque ad actionem expeditis. Fieri potest ut opere fabrefacto, & quamplurimis artificiis facilè careamus. Eleus Hippias cùm Olympiam uenisset, confertissimo Græciæ conuentu gloriatus fertur, nullũ esse non modò artis ingenuæ præceptum, quod ipse nesciret, sed annulum, quem gestaret, pallium, quo amictus, soccos, quibus indutus esset, se sua manu confecisse. At quotus quisque se ita neruis & artubus affectum uenditabit, ut Medici opem nullo tempore implorarit? Romani doctrinę istius osores, Aesculapij serpẽtem Epeiro ad sæuientis pestilentiæ perfugium accersiuerunt. Gręci tunc cùm Imperio suo Medicos exterminabant, Hippocratis auxilium votis communibus poposcerunt, ut pariter ingrauescenti pestilentiæ periculo eximerentur. Morbi non tantùm priua-
tim

tim ex ſanguinis corruptione, pituitæ affluentia & totius corporis conquaſſatione, ſed etiam ex polluto, atque contaminato aëre palàm graſſantur, quorum ſi lues euitari non poſsit, de illorum neceſsitate fateamur, qui neceſſariis incommodis medentur, proſperam ſanitatem inſtaurant, proſtratæ & diſiectæ opitulantur. Mirum eſt, Aud. grau. Chriſtum mortali ſpecie in terris degentem, nõ Imperatoris, non Senatoris, ſed unius Medici magnificum nomen aſſumpſiſſe, & hanc imprimis curandi rationem factitaſſe, ſuoque exemplo poſteritati commendatam uoluiſſe. Quin etiã familiaris quõdam & uſitata fuit Regibus medicina, ut de Sabor, Ginge, Sabiele, Mithridate, Hermete, Meſue, Auicenna hiſtoriæ teſtantur, qui omnes viri principes medicam ſcientiã præcipuo munere coluerunt. Inſuper pleraque in hanc ſententiã de ſalutari Medicorum poteſtate commemoranda ſuperſunt: quæ quia in propatulo partim collocata, & in ore populi iactantur, partim etiam quia innumerabilia prolixiori narratione indigẽt, à me ſilẽtio tacitus inuoluũtur. Iam enim tempus eſt ut ad Iatrogoniſtas dirigatur oratio

mea, propterea quòd eorum causa fuit elaborata, neque penitius disciplinæ maiestatem & excellentiam, quàm ex illis cõtemplari ac internoscere ualeamus. Quemadmodum enim propter marmoreum Praxitelis Cupidinem, æreum Myronis Herculem, insignem Zeuxidis Helenã, Coam Apellis Venerem, signa & tabulæ plurimi antiquitùs æstimabãtur: ita Medicinæ claritas in istorum fulgidissimis ingeniis sole illustrius elucescit. Equidẽ dum in singulorũ virtutes respicio, magis atque magis eius virginis generosam pulchritudinẽ admiror, quæ tot támque præstantes procos ex disiunctis Academiæ ac literarum officinis congregatos in sui amorem gremiúmque pellexerit. At uerò, Aud. grau. Deo immortali gratias immortales debetis, quòd in ista corporum imbecillitate, æuíque inconstantia & breuitate, tot ἰάσωνας, & Asclepiadarum familiæ Antistites cælitùs uobis demiserit, qui uestrum caput ab omni piaculo contectum, & à circunstantibus iniuriis intactum defẽdant. Querimur maiorum nostrorum longam & fortunatam ætatem fuisse, nostros homines uix ad sexagesimum annum peruenire,

nire, atque hoc quãtuluncunque ſpatium mille cladibus ac ærumnis interruptũ eſſe, ſiue ob ingluuiem, ſiue ob ferculorũ lautitias, & epularũ condimenta, ſiue ob horribiles aſtrorum aſpectus, ac eorũdem ortus, eclipſium atque coitionum frequentatione deprauatos. Ego uerò mox uobis in mediũ producam aliquot Apollinis filios, Chironis & Muſarum alumnos, heroas orbi Gallico cõſecratos, qui aſsiduis uigiliis & indefatigata cõmentatione perfecerunt, ut publicis aliquando miſeriis prouiderent, & languentibus ægrotantiũ corporibus θεῶν χεῖρας, & præſentiſsima medicamenta adhiberent. Hercules de apro, leone, hydra ſuperbè triũphauit: Olympiorum curſores palmis nobilitati, pedum & equorum celeritate inſolentius exultarunt: Noſtri autem Iatrogoniſtę galea Medicinæ, uelut Vulcaniis telis fulti, aduerſus inteſtinum Naturæ hoſtem audacter prorumpent, nulla non febrium & dolorum monſtra debellabunt, tota deniq; Pandorę ſentina Galliam inquinatam expiabunt. Pollent robore, fulgent conſilio, cunctas obſidendi, uincendi, obſiſtendi uias & inſidias callent, nulla unquam morborum

contumacia frangentur, nullo impetu cõtundentur, nunquam de ſuo honore & ueſtro capite deſperabunt. Quamobrẽ, Aud. grau. ſi Medicinæ facultas benigna & fructuoſa eſt, ſi conſtãs corporis habitudo iucunda, uobis quoque in pretio illos eſſe cõuenit, qui ſcientiæ myſteria conſequuti, animo & armis perbellè inſtructi ex remotis Europæ regionib⁹ ad hoc pacis & quietis domicilium Lutetiam appulerunt, ut, quemadmodum mox ex illis cognoſcetis, ueſtram uitam malorum & calamitatum machinis interceptam quibuſcunque poſſent præſidiis, in poſterum duce Medicina, Deóque fœliciter auſpicante ſubleuarent.

ORA-

ORATIO TERTIA.

Vm multa diuinitùs, Auditores grauiss. à maioribus nostris sapientissimis viris inuenta atque introducta sint, tum nihil liberalius, quàm quòd in Repub. propositam in bene agendo mercedem esse uoluerũt, ut præstantiss. & clariss. ciues, gratia officiorum inuitati, Rẽpub. studio alacriore conseruarent. Nullus est enim tam lubricus & sublimis gloriæ cursus, quem non sine cunctatione ingrediãtur, si aliqua præmiorum & celebritatis opinione pelliciantur: nullus contrà tam facilis & apertus labor, quem conetur quisquam suscipere, si frustranea & inanis in eo tolerando industria fore uideatur. Itaq; patres nostri sapientię istius maiorum ęmuli, se tum denique beatũ Imperiũ, & in Imperio uirentem Academiam habituros crediderunt, si ut quisque optimè de literis & ciuitate meritus fuisset: ita ipse à literatis & à populo amplissimè muneratus discederet. Quare Ducibus, qui rẽ bellicã foris administrãt, Regum stipendia numerantur: Ciuibus,

qui domeſticæ tectorum, templorum, vrbium cuſtodiæ præficiuntur, eorundē honores & magiſtratus mandantur. Quòd ſi uel in abiectiſsimis artificiis qui ſuam operam priuatis hominibus cōtulerunt, quæſtu mercenario locupletantur, quid de illorum diligentia ſtatuetis, qui totū ætatis curriculum in literis elaboratum ſtudiosè tranſegerunt? Nam cùm ex iis, quæ ab ingenio pendent diſciplinis non modò uitæ componendę, ſed etiam gubernādæ Reip. præcepta requirantur, à quibus id cognouimus, quo cæteros præmiis donandos intelligamus, illis profectò ipſis, quātum eſt ſitum in nobis, & laudem & ornamentum deferre debemus. Quapropter cùm Iatrogoniſtæ noſtri, multis exantlatis laboribus Medicinæ faſtigium uictores aſcenderūt, & biennium adhuc periclitati ad portum incolumes emerſerunt, à uobis poſtulant id quod æquiſsimum arbitrantur, ut in omnium maximè ardua contentione pari ſaltem cum aliis iure ac conditione potiantur. Ac ne fortè ambitioſa & impotens petitio iſta iudicetur, Auditores grauiſs. ex ueteri maiorum conſuetudine ac inſtituto paucis comprehendam, quantum uobis & uniuerſis

uniuersis intersit, ut in Rep. homines beneficentissimi spe posteritatis irretiti teneantur. Non est enim existimandum incōsultò ciuiles cœtus iam in pagis & oppidis copulatos concordissima societate coërceri, qui anteà in mōtibus & syluis immani belluarum more dissipati uagabātur. Verùm prudētissimi legum latores, qui iura & iudicia ciuitatibus dederunt, cùm duo genera hominum esse comperissent, unū agreste & ferinum, mite alterum & māsuetum, utriq; ut congruè pro sua natura prouiderent, istud obsequiis deliniendū, illud horrore supplicij maleficio submouendum cēsuerūt. Ac ideo Stoici, qui de moribus reliquorum Philosophorū integerrimè senserunt, legem ipsam uirtutum commendatricem, & uitiorum emēdatricem definierunt, quoniā felle ac melle promiscuè condita esset, imperaretq; ut aliorum solertia præmiis, pecunia, honoribus augeretur, aliorū crimina atq; fraudes damnis, ignominiis, uinculis, uerberibus, morte acerbissima mulctarentur. Huc etiam quodāmodo inclitus imprimis physicus Democritus uidetur respexisse, quādo Pœnam & Beneficium, ut duos genios & potentissimos

mos Cælites uenerabatur, ab iísq; mũdum cieri, agitari, ſtabiliri, atq; ſuſtentari commentabatur. Cuius ſententiam figmentorum integumentis uelatam poſteà Solon euoluẽs, cùm Athenienſium politiam informaret, quaſdam leges ſeueras tulit de parricidarum & ſacrilegorum ſuppliciis, alias clementiores de penſitanda ciuibus mercede, qui populi fortunis & commodis neglecta rerum propriarum ſolicitudine ſe totos deuouiſſent. Sunt enim, Aud. grau. proborum & improborum uaria ingenia, neq; uno eodémque uinculo utriq; finibus honeſtatis conſtringuntur: uerùm, ut aptè Poëta notauit, ſicut

Oderunt peccare boni uirtutis amore,

ſic etiam

Oderunt peccare mali formidine pœnæ.

Quanquam ſi quos terror à delictis magis quàm recti & ęquitatis pulchritudo auocet, ſola figura & ſpecie humanos, habitu animi leones, lupos & portẽtorum ſimillimos exiſtimari oportebit. Mihi autẽ quia cum ingenuis uiris, & ad humanitatem decúſq; eruditis ſermo interceſsit, prodigioſas mortalium peſtes omittam, ad eorum, quibus unicè legum conditores incubuerunt, ciuium

uium ornatiſsimorum authoritatẽ quamprimùm, uobis benignè fauẽtibus feſtinabo. Nunc itaq; ad Græcorum adoleſcentes reuertar, ut quorum diſcrimina & ſudores prima mea actione audiiſtis, eorundem triumphos, & partum ex illuſtri fortitudine rumorem mecum nouiſsimâ recognoſcatis. Nolitè enim putare illos in tam ardenti motu, perenniq́ue corporum defatigatione uſquam duraturos fuiſſe, niſi oculos menteḿq; in obiecta ſibi gloria intentius defixiſſent. Quare in Olympiis & Grę ciæ ſacris ludis diuerſa præmia iuuenibus exhibebantur, famæ, pretij, ut quando conſentaneum pro uniuſcuiuſq; uoto & uolũtate donum ſpectaretur, nemo à ſpatiis & à curſu abſq; infamia retardaretur. Alij coronis & ſertis redimiti, quadrigis aureis in patriam uehebantur: nonnullis ſtatuæ ad corporis proportionem reſpondentes extruebantur: pleriſq; uictus publicè in Prytanæo præbebatur: omnibus autem uectigalium & negotiorum immunitas, atque à bellis ceſſatio tribuebatur. Quod quidem Romani in ſua quoque palæſtra quamproximè imitati expreſſerunt, & gladiatores, qui palmã in arena meruiſſent, uacatione

tute-

tutelæ ac oneris, & ſuauiſsima tranquillitate compenſarunt. Veruntamen non tam carceres & ſtadia iſtorum munerum expectatione ferueſcebant, quàm quòd uictores factorum ſuorum encomium uerſibus & ſcriptis tractari cupiebant. Etenim ad ſpectacula Præcones, Poëtæ, Oratores, Hiſtoriographi à ciuitate conducebãtur, qui Pugilum certamina in frequentiſsimo aſtantium cœtu magnificis uerbis proclamarẽt. Herodotus panegyrica iucunditate: Hippias, Prodicus, Anaximenes ſtylo grãdiore: Pindarus carmine Olympionicas decãtauit. Denique ſi quid ſtrenuè, iuſtè, aſtutè quiſpiam geſsiſſet, illico in cælũ ab authoribus extollebatur, paſsimq; à vulgo illud Pindari dictum uſurpabatur, πεπλεισμένον ἐυλὸγ μὴ χάμαι σιγᾷ καλύψαι. Vellem, Aud. grauiſs. ea nunc apud nos conſuetudo increbuiſſet, ut inſignia Ducum, Regũ, Imperatorum facinora in aſpectum & lucem proferrentur, tandemque aliquando eius Frãciados, quam Poëtæ noſtri iandiu parturiunt, Iunonius partus naſceretur. Nam quæ alia ratio fuit, cur ueteres militari laurea & forenſi toga uiguerunt, niſi quòd apud illos bene dicentiũ, fortiterq; pugnantium

tium nomen & in colloquiis , & in omni concione prædicabatur ? Nunc etiam insidet in probissimo quoq; naturalis quædam procliuitas, quæ noctes & dies animũ gloriæ stimulis fodit, atq; admonet non cum uitæ spiritu esse dimittendam commemorationem nominis nostri, sed cũ perpetua immortalitate adæquãdam. Neq; est enim hoc dissimulandũ, quod obscurari nõ potest, sed liberè cõfitendũ: trahimur omnes laudis cupiditate, nec quisquam tam auersus à Musis, tam criticus & horribilis inuenitur, qui non famæ desiderio incendatur, & æternum laborum suorũ elogium literis consecrari ultrò patiatur. Themistoclem illũ summũ Athenis principem respõdisse aiunt, cùm rogaretur quod acroama, cuiúsue uocem libentissimè subauscultaret, eius à quo suæ nobilitatis amplitudo celebraretur. Quocirca magnus ille Alexãder cùm in Sigæo ad Achillis tumulũ astitisset, fortunatum adolescẽtem exclamauit, cui Homerum laudis suæ præconem nancisci cõtigisset. Item Marius eximiè Luciũ Plotiũ dilexit, cuius lucubrationibus sperabat Cimbricum & Teutonicum bellum, quod paruis admodum copiis confecerat, posse

posse illustrari. Sylla mali cuiusdam poëtæ sedulitatem aliquo præmio stimulandã duxit. Pompeius Mityleneũ historiographum in corona militũ ciuitate donauit. Phalaris Agrigentinus Stesichoro delubrũ ædificauit: Dionysius tyrannus Platonem equis albis excepit: Vespasianus, Gordian⁹, Adrianus, Sigismundus, multiq; prætereà Imperatores incredibili literarum & literatorũ amore flagrauerunt. Quid uerò nostri Principes? Nũquid prædicationem dignitatis despiciunt, & de se scribi ac nominari nolunt? Non est credibile, Aud. grauiss. cùm uitæ humanæ spatiũ certis limitibus, exiguis sanè terminetur, quin optare soleant, quò minus manuum suarũ tela permearint, eodẽ gloriam famamq; penetrare. Enimuero miror quòd cùm quamplurimi consiliorum statuas & imagines summis ingeniis dolatas relinquere aucupentur, pauci tamen scriptorum copiam & doctrinam conẽtur deuincire. At quàm indignum & quàm luctuosum est, ut in Optimatũ ædibus lenones, scorta, histriones, homũcij, assẽtatores, mimi, & reliqua Sardanapalici satellitij genera primas occupent: docti, & honesti homines ꝓcul ab illis exclusi

clusi deturbentur? Qui lenocinia uoluptatum, & libidinis illecebras ministrãt, peregrinis & deploratis nebulonibus pinguia & opima sacerdotia conferantur: Qui uitę & sapientiæ fruges ferunt, Gallicis bonarũ literarũ professoribus mercedula denegetur? O temporum, ô morũ corruptelam! Quis enim grauis, quis honoratus euadat, nisi suffragiis eruditorũ celebritatem adipiscatur? Quæ ciuitas non dicam florebit, sed ne stabit quidem, nisi in eorundẽ ipsorum prudentia & humeris innixa cohærebit? Prisci tres olim Charitas, tãquam nitoris & gaudij effectrices coluerunt, adeò ut si quis mœstitiam alicũde contraxisset, ταῖς χάρισι σπένδειν iuberetur. Tres illę Gratiæ, Auditores grauiss. quid aliud præter tres summas scientias, Medicinam, Iurisprudentiam, Theologiam innuerunt? Quæ si quid doloris aut ex animi ægritudine, aut ex corporis labefactatione, aut ex bonorum direptione irrepserit, præsto adsunt, corporis imbecillitatem leuant, animi cruciatus minuunt, possessioni redintegrandæ patrocinantur? At hæ Charites propter simplicitatem nudæ ab antiquis pingebantur: nunc à nostris ob eam potius

rationem nudantur, quòd desertæ ac indotatæ à diuitibus profligentur, ac procul ex Regiis lateãt, uestibus & opibus spoliatæ. Ergo in tanta temporum perturbatione, & hominum præpostere iudicantiũ peruersitate nihil nos artium impendentem πανολεθρίαν, nihil proximam Imperiorum uastitatem, nihil Regũ perniciem pertimescemus? Atenim ut sine cultura agri, quantumuis fertiles, fructuosi esse non possunt: ita ingeniorum acies hebescit, nisi honore acuatur, & omnes industriæ nerui lãguẽt, qui non munifica nobiliorum benignitate promouentur. Quæ uerò forma ciuitati, quis status, quę ordinatio permanebit, à cuius gubernaculis docti & sapientes abigantur? & in qua legum maiestas sileat, uis armorum dominetur, cuncta pro imprudentis & profanæ plebis arbitratu misceantur? Bene quidem Antisthenes philosophus ex eo rebus publicis imminẽtem ruinã à Diis portendi autumabat, quòd in iis nullum proborum & improborum discrimẽ adhiberetur nulláq, aut virtuti merces, aut peccato pœna præciperetur. Nam si mihi per otij angustias liceret, Auditores grauiss. omnia priscorum Imperia, Græcorũ, Romanorum,

manorum, Carthaginiẽsium, Persarum, Gothorum percensere, quanta detrimenta ex ignoratione gentibus illis exorta demonstrarem? Quæ quotiescunque reputo, & in seculi nostri asperitatẽ intueor, equidem perhorresco, ne artium eximiarum contemptus aliquid sinistri orbi Christiano, pręsertim Regibus & Principibus, pręsagire ac minitari uideatur. Erit forsitã periculosum uitia eorum uerbo perstrinxisse, qui ne quidem se admoneri uolunt: uerùm me tacente lapides haud dubiè uociferantur. Quòd si nonnulla spes Reipub. uindicandæ, detestandíq; exitii adhuc affulgeat, literatissimorũ uirorum gratias placemus, conciliemus, cohortemur, ut fati atrocitatem auertant, scelera euellant, leges erigãt, iudicia corroborent, uetustatis muniant disciplinam. Sed de his leuiter: redeo iam ad Gręcos, qui authores Romanis & posteris extiterũt, ut nemo flagitium impunè perpetraret, nemo ingratum ciuibus studium & operam commodaret. Itaque, ut de reis & sontibus sileam, bene merentibus publicè illi præmia largiebantur, non tantùm ut memores & officiosi haberentur, uerũetiam ut cæterorum conatus ad simile

virtutis exemplum instigarẽt. Ex quo Solonis edictum inualuit, ut Atheniensium liberis, ubi ad ephebos peruenissent, sapiẽtum sententiæ & grauiter dicta, simúlque res militum & ducum strenuæ crebrò inculcarentur: propterea quòd audiẽdo paulatim ad laudis amorem raperẽtur, ac mẽtem suam contemplatione hominum excellentium conformarent. Quapropter Athenienses magno ludorum apparatu ac pompa quotannis eius diei meminerant, quo innumerabiles copias pauci ad Marathonem campum præfecto Miltiade fugarant, Deósq; patrios ulti, uirtutis suæ monumenta in omnẽ posteritatis memoriam lapsura reliquerant. Thebani quoque ac Bœoti Leuctricam pugnam Epaminundæ auspiciis fœliciter initam, dum licuit, solenni gaudio atque hilaritate celebrarũt. Est enim generosis & naturæ bonitate præditis adolescentibus nescio quædam innata inuidiæ cupiditas, ut iis æmulentur, qui ea possideant, quæ ipsi posſidere concupiscãt, ac proinde à nemine uelint superari, omnibus autem studeant excellere: adeò pulchrum censent digito monstrari, & dicier hic est. Legimus Achillis memoria stimu-

latum

latum fuisse Alexandrum, ut pericula spõtè appeteret, prouincias armis peragraret, inimicorum impetus aspernaretur, de uita & capite pro gloria decertaret. Posteà imago Alexandri Iulium Cæsarem sic acriter inflammauit, ut obstructã Gallię expeditionem tentare, in mediis Gallorum finibus castrametari, vrbes munitissimas obsidere, omnium populorũ odia in se vnum concitare nõ dubitauerit. Nisi Græcia Isocratem, Roma Hortensium applausu & susurro demulsisset, Aristotelis ac Ciceronis doctrina & eloquentia posterior ætas caruisset. Ne uerò diutius à proposito aberret, & à sententia deflectat oratio mea, an tandem existimatis Pythios, Nemeos, Isthmios & Olympiacos Pugiles nudato corpore luctaturos & congressuros vnquã fuisse, nisi tũ demùm in animis nepotum se victuros sperassent, cùm è viuis fortiter digladiando excessissent? Magno videlicet ac uehementi honoris aculeo pungebantur, qui etiam si omnia secum moritura, nihilq; præter eam, quam in terris sui recordationem dissem inassent, residuum sibi ultra fore crederent: tamen animam ultrò in arena, & in prælio euomebant, ut a-

liqua inter ſuperſtites commendatione ornati, nomen ſuum longa ſerie in plura ſecula propagarent. Quæ cùm ita ſint, Aud. grau. vt omnium præmiorum ampliſsimum à ueteribus gloria putaretur, ut pro ea in ſudoribus & miſeriis exercerentur, ut Pugiles à Præconibus & Poëtis mirabiliter decorarentur, quid non pariter Iatrogoniſtæ noſtri à me quantulamcunq; prædicationem, à uobis iuſtam & optatam approbationem expectabũt? Nam ſi animorum ornamenta corporis operibus anteponuntur, & multò difficilius illa, quàm hæc perficiuntur, non eſt controuerſum quin Iatrogoniſtarum exiſtimatio maius preciũ, fructumq́; laudis cumulatiorem mereatur. Et certè, ne quid mentiar, ut Athletæ infinitis partibus robuſtiores fuiſſent, quæ inde ad populum utilitas dimanaſſet? Quid enim Milo Crotoniates quòd inuictus eſſet, quòd bouem humeris geſtaret, taurum pugno mactaret, Reip. præſidij & emolumenti attulit? Quanquam ego nolim decus Athletis attributum derogare, nedum illud mihi arrogare, ut rear maiores parũ proſpexiſſe, cùm ſolennes primùm conuentus, & gymnica præludia erexerunt, præſer-

præſertim quando hoc inuĕtum ualde hactenus laudarim. Licet autem in cōtentione meritorum ea moderatio & regula tenenda ſit, ut qui æquè iuuerint, æquali trutina compenſentur, qui plus aut minus deſudarint, iis honorificentiora uel humiliora munera perſoluantur: maiores tamen, & uetuſtiſsimos ciuitatum rectores uideo aliter ſtatuiſſe, ut quæ Athenienſes & Romani Palæſtritis præmia conceſſerunt, eadem omnino puluerem Iatricum terentibus irrogarent. In quo mirificam Athletarum & Medicinæ Candidatorum animaduerto conſenſionem, cùm pugnarum ſimilitudine, tum mercedis deſcriptione conuenientem. Atq; hac una præcipuè cauſa ſum adductus, ut Iatrogoniſtarũ altercationes cum Olympionicarum dimicationibus componerem, potius quàm in Colchidem ad inaurati arietis prædam iandiu ſublatam eos relegarem, aut Vlyſsi ſocios, & erroris comites adiũgerem: quę ſubtiliter quidem à nonnullis excogitata, ſed loco & rebus parùm conſentaneè accommodata mihi fuiſſe uidebantur. Vos uerò, ſi placet, quò facilius totam Athletarum & Iatrogoniſtarũ comparationem obſerue-

tis, audite quid de utrisq; Iurisconsulti nostri loquantur. lubet enim eorum leges propriis legum uerbis recitare.

Athletis, inquiunt, ita demùm si per omnem ętatem certasse, coronis quoq; non minus tribus certaminis sacri, in quibus uel semel Romę, seu antiquitus in Gręcia meritò coronati, non ęmulis corruptis ac redemptis probentur, ciuilium munerum tribui solet uacatio. Audiamus quid iidem de Medicis decernant. Medicos & maximè Archiatros unà cum uxoribus & liberis, nec non & rebus, quas in ciuitatibus suis posſident, ab omni functione, & ab omnibus muneribus uel ciuilibus, uel publicis immunes esse pręcipimus, & neq; in prouinciis hospites recipere, nec ullo fungi munere, nec ad iudicium deduci, nec eximi, uel exhiberi, uel iniuriam pati: uel si quis eos uexauerit, pœna arbitrio iudicis plectetur. Adhęc uictores curriculorũ à Pręcone palàm in circo pronunciari, & iuuenibus ad imitandum proponi solebant. Inde Pontifices, qui nauis Christianę clauium dirigunt, & castiſsimis Musarum sedibus pręsident, mandato sanxerunt, ut quantum quisq; in studio literarum profecisset,

ciſſet,

ciſſet, tantundem & honoris & laureę conſequeretur. Itaq; ne quis ſpe mercedis fruſtratus excideret, in Academia Pariſienſi (ad eam enim me adſtringam, quod immenſum foret de ſingulis diſputare) duos Antiſtites libertatis ſcholaſticæ conſeruatores atq; tribunos indiderunt, quorum alter grauiſsima munia moderaretur, quo in præſidio illuſtriſsimus Cardinalis à Caſtilione, tanquam in excubiis & cuſtodia arcis Mineruæ ſpeculatur: alter literatorum exercitationibus intereſſet, quam quidem perſonam Ioānes Viuierius iuris utriuſq; doctor, & Academiæ Cancellarius ſuſtinet, tanta fide & integritate, ut nō modò ipſum uelut ſtudiorum teſtem & ſpectatorem, ſed etiam fautorem & patronum uereamur. Is eſt, Aud. grau. Agonotheta noſter, qui Iatrogoniſtas, diligēter examinatis ſingulorum uiribus, in libertatem aſſerit, in ueteranorum militum ordinem cooptat, in clariorem Medicinæ familiam trāſmittit. Quod ut decētius fiat, nomenclator deligitur, ab antiquorum præcone non admodū differens, qui nominatim eorum uigilias oſtendat, qui poſtero die ab Agonotheta ad lauream aſciſcuntur. Ille autem cui hoc

ἐγκωμιαστικὸν onus traditur, quãobrem vulgari & uernaculo uocabulo Paranymphus nuncupetur, haud ſatis ſcio, tametſi ea de re cum uiris Theologis, Medicis, & recõdita cognitione abundantibus curioſè cõmunicarim. Niſi fortè ideo Paranymphũ uocari cõiectemus, quòd Iatrogoniſtis nuptias cũ domina Medicina cõtractas ominetur. Græci enim παράνυμφον, aliter νυμφαγωγὸν & νυμφοστόλον interpretabantur, qui arbiter uiri & uxoris matrimoniũ conglutinarat, unde honoris cauſa inter utrumq; medius plauſtro nuptiali uehebatur. Quòd ſi uobis Græci uerbi notatio arrideat, non inficior, quominus Paranymphi appellatio mihi competat, neq; iniuria. Siquidem auſpex & præco ueni, qui uobis nuncium ſignificarem connubij & fœderis, quod poſtridie Iatrogoniſtæ, bonis, ut ſpero, auibus cum filia Apollinis, Aeſculapij ſorore, uirgine Iatrica, eiúſq; Nymphis paſciſcentur. Atque utinam quò nomini & muneri meo plenius ſatiſfacerem, alias illis tedas & coniugales thalamos poſſem augurari, profectò me hoc auſpicio fortunatũ fore, multíſq; rem gratam facturũ conſiderem. Quis enim mercator, quis cauſidicus, quis ſena-

ſenator, quis deniq; paterfamilias in quãlibet locupleti & copioſa ſupellectile, non tales ſibi generos, tales filiabus maritos ambiuerit? Adſunt, ni fallor, in hac hominũ lectiſsimorũ corona parentes quãplurimi, qui oculis notant & deſignãt unumquenq; Iatrogoniſtarum, & ſuæ familiæ iam inde deſtinatũ vultu candidiore contemplãtur. Quare fortunam undiq; illis aſpirantem, ſuáſq; largiter facultates effundentem proſpicio, quę mutato flatu mutãda mihi uela ſuadet, & à labore ad quietem conuerſa Iatrogoniſtarũ uita, meam orationẽ ad gaudia & triumphos eſſe conuertendam. Non enim amplius tot curis angẽtur, tot ærũnis conficientur, tot in præliis uerſabuntur, de rerum euentu tantoperè cruciabantur. Hîc illis miſeriæ deſinunt, hîc omnes laborum æſtus abſorbentur, hîc periculorũ ſcopuli obruuntur, hîc dolorũ tenebræ diſpellũtur, hîc clariſsimi lætitiæ dies oriuntur. Quapropter, Aud. grau. geſtire mihi uideor, & meo iure quodãmodo triũphare, quòd Iatrogoniſtarũ fœlicitati experior ueſtram beneuolentiam iucũdiſsimè gratulantem, & craſtinæ lucis celebritati auidiſsimè pręſtolantem. Atenim ne quis intercedat, ac trium-

triumphum interturbet, ne quicquam reprehēdat, ne quicquam omissum causetur, quominus perfectè, iustè ac gloriosè omnia magnifica Iatrogonistę assequātur, nōnullorum Catonū occurrā obtrectationi, qui cùm præteritas disceptationes probent, præmia deberi annuāt, præconio assentiātur, austerè tamen & Stoïcè negant sumptus fieri hisce in rebus decuïsse. Vetus est ista, & iampridem ex liberalissimo consortio explosa querimonia. An nō si quis Romæ triumphum aut magistratum, si quis Athenis gymnasticā palmā adeptus esset, oppiparas uiscerationes condiebat, & populo modis omnibus gratificabatur? Nota sunt insuper Philosophorū sympoſia, xenocratis lege, & Aristotelis instituto sancita, pecuniisque potentiorum sustentata, & Athenæi cōmentariis exarata: quæ quoniā accubationem epularem amicorū, & uitæ coniunctionē haberent, benè maiores conuiuia nominarunt. Quid? Sartores, sutores & ludicri opifices in tyrocinio edendo nullis impensis uel hac tēpestate parcunt, nos propensam Iatrogonistarum liberalitatem uituperemus? Oderunt homines ingenui priuatam luxuriam, publicā magnificentiā

diligũt: non amãt profuſas epulas, ſordes & inhumanitatem multò minus: diſtingũt rationem officiorũ & temporũ, uiciſsitudines laboris ac uoluptatis. Quòd ſi cuiuis apertũ ad Medicinæ penetralia iter pateret, nec conſideratio perſonarũ ulla duceretur, quæ ordinis confuſio, quæ Medicaſtrorum turba protinus emanaret? Quamobrem nihil quod egregiũ ac laudabile eſt, Deus vulgi oculis & pedibus arripiendũ obiecit, ſed in alto & eminẽti uertice locauit, quò minùs idonei non poſſent ſcandere: atq; ut de gymnaſticis Olympionicarũ ludis Pindarus refert: αἰεὶ, δ' ἀμφ' ἀρεταῖσι πόνος δαπάνα τε μάρναται, πρὸς ἔργον κινδύνῳ κεκαλυμμένον. Itaque remoto procul impedimento, & ſedata Cenſorũ aſperitate reſtat ut triũphi ſignificationem concludamus, & poſtquam ſex reliqui ex octodecim Iatrogoniſtæ in conſpectũ cum manubiis & tropheis prodierint, craſtinæ lætitiæ ſtatutum & ſolenne ſpectaculũ opperiamur. Verũtamen quis prima acie anteſignanꝰ progredietur? quis ſecundo cornu, tertio, cæteríſq; deinceps cõſiſtet? Nam tametſi omnes uno laudis & uictoriæ circulo ambituq; cingãtur, fieri nihilominus locorum diſtinctionem neceſſe

necesse est, ut qui sint summi, qui medij, qui ultimi à uobis discernantur. Videmus siquidẽ in Curia Senatores & Decuriones in subselliis primos uel postremos assidere, prout primò uel postremò conscripti fuerunt: in supremo Regis concilio, imò uel in plebeiis cõcionibus rationem haberi dignitatis & ætatis. Eodem pacto Cancellarius præmiorũ præses & distributor Iatrogonistarum vnumquenq; pro magnitudine meritorum decorabit, sic tamen ut qui in infimum gradũ reiicietur, satis honorificè ac cumulatè muneratus uideatur. Ergo postridie, decimam circiter horam, ad virginis Mariæ religiosissimũ templũ Iatrogonistæ coïbunt, ubi laurea cincti ac insigniti beneficio Agonothetæ conspiciãtur. Eò ut tempestiuè accedatis, Aud. grauiss. mirum in modum orant & precãtur: nullumq; pro tantis suis contentionibus testimonium uirtutis, nullum insigne honoris, nullum monimentũ laudis flagitant, præterquam crastinæ diei memoriam sempiternam.

EIVSDEM IOAN. VETERIS
breues aliquot Orationes encomiasticæ ad singulos Iatrogonistas præmio & laurea Medicinæ donandos.

Ad Iacobum Carpētarium Bellouacum.

Rchilocus poëta cùm aliquando Herculi Olympionicæ ad citharæ modulos hymnũ pangeret, sic exorsus dicitur: *χαῖρε καλλίνικε, τήνελλα, ἄναξ Ἡράκλεις.*
Breuis sanè, sed digna Hercule, ac Herculis laudum propria sententia: quandoquidem paucis immensam, ac heroicam propè uirtutem cōplexa est. Quid enim de Hercule, quanuis post homines natos fortissimo, amplius prędicari potuit, quàm ũt Regis singulari elogio, uictoris honorifico titulo, Herculis deniq; peculiari ornamento insigniretur. Vellem, Aud. grau. ea mihi iam

iam dicendi facultas & copia suppeteret, ut Iacobi Carpentarij studia & conatus enarrare possem : aut uobis ea auscultandi uoluntas, ut quę de illo commemorarem, lubēter omnia sine tædio aurium, & animorum offensione attēderetis, profectò illum Hercule præstantiorem tantò esse demonstrarem, quantò Iatrogonistæ Athletis, Galli ueteribus, sapientes imperitis antecellunt. Quid est igitur, cur ego Carpentarium, si minus ei anteponam; saltem meritò non componam, si ambo iisdem inter se laboribus cōiuncti, si periculis communibus socij, si laude similes inueniantur: hoc solùm differant, quod in illo nonnihil suo iure antiquitas comminiscatur, in isto cuncta uerè attributa uideatis. Esto, ἀλεξίκακος à priscis Hercules nuncupetur, quòd aprum, leonem, hydram, cæteraq; monstra domuerit, Cerberum ex imis inferorū faucibus exciuerit, Augiæ stabulū perpurgauerit, demúmq; in Olympia publicum Athletis duellum indixerit. An non enim eadem in Carpentario, aut etiam illustriora emicabunt? Qui cùm quarta luna genitus, & à Ioue quasi effictus ingenij bonitate ac solertia incredibiliter ualeret, prętereà
conni-

connitendum existimauit, ut & Naturæ igniculos colendo augeret, & Iouis, id est parentũ, quos habuit omni honestatis genere ornatissimos, dignitatem imitando adæquaret. Agite uerò, Aud. grau. ne tritam & vulgarem cõmendationis uiam in viro minimè vulgari teramus, omissa Carpentarij familia, indole, pueritia, quanquã & in iis multa insunt exquisitè obseruanda, in Adolescentiæ uigiliis insistamus, in iisque leuiter (diu siquidem & accuratè non licet) labores plusquam Herculeos contemplemur. Fuit enim quoddam tempus uel nostra memoria, cum mille portentorum facies, ignorationis, ignauiæ, barbariæ in hac Academia impunè grassarẽtur, cùm Iuno zelotypa, Iouis & rerum splendidissimarum semper æmula densissimis nubibus literarum lucem, ac discentium mentes oculósq; perstringeret. Iacebãt artes altius immersæ, profundissimaq; obscuritate implicabantur, aut si quæ aliquantulum exurgerent, fuco illitę uenditabantur, & pro abundantia egestas, pro corpore vmbra, pro thesauro, ut aiunt, carbones captabantur. Quid tunc Carpentarius? Cerberum fortaßis aliquem ex Erebo traxit, &

in

in terras inuexit: imò Philoſophiam numero partium cum Cerberi ceruicibus congruentem è tenebris in ſolem euocauit, euocatam ab obliuione atque ſilentio uindicauit, uindicatam ambagibus, quibus innumeris ſcatebat circunſepta, enodauit, enodatam in conſpectu & propatulo ad iuuentutis fructum collocauit. Sed tamen nouum ecce monſtrum Carpentario ſuſcitatur: Philoſophia captioſis inimicorum laqueis irretitur, ſordibus adhuc inquinata retinetur. Illic Augiæ bubile fuit detergendum, illic maculæ impuræ loquacitatis eluendæ, illic iniecta philoſophico lumini caligo diſcutienda. Iam triplici ſatellitio uictor incedebat, & ueritatem à falſitate diſcretam, naturæ ſcientiam, & morum ſanctimoniam mundo inferebat, cùm Leo terribilis, & Hydra lernæa conſpirantibus & fraternis animis in Philoſophiæ ac eloquentiæ ſepta petulanter irrepſerunt. Dij immortales quãto impetu, quanto robore cum talibus prodigiis Herculi noſtro pugna cõmiſſa eſt, ne ueneni labes paulatim ſerperet, néue latiùs contagione circunfuſa emanaret! Veruntamen claua & faſcibus ſibi cùm Rectoria poteſtate ab Academia

cademia cõcesſis, armatus leonem debellauit, & hydrã ſophiſticã, cui, propter loquacem profluentiã, pro uno ſermonis capite amputato multa confeſtim renaſcebantur, igni ſapientiæ ac doctrinæ machinis proſtratam mactauit, tandémq; pacatæ tranquillitatis uſuram deſperanti Philoſophiæ recuperauit. Atq; ut Hercules Tritoniæ Palladis adiutus patrocinio quęlibet alia monſtra intrepidè auertit, neq; ullis ęrumnarum cladibus debilitari potuit: ita & iſte Philippi Belli Mecœnatis ſui beneficentiſſimi auxilio fretus, acerrimas aduerſariorũ dimicationes, turbulentiſsimas inuidiæ tẽpeſtates ſuſtinuit. Ex quo deniq; fama eius virtutis vbique gentium promulgata, non mediocrem illi apud doctiſsimos homines authoritatem conciliauit, cùm Galli in unum Carpentarium eruditionis Coryphæum intueremur, & ex ipſius flexanima ſuada, tanquam ex aurea Herculis catena, mirantes penderemus: exteri autem eius uidendi audiendíq; cauſa ex diſiunctiſsimis orbis terrarum regionibus Lutetiam non minus frequentes coirent, quàm ad Liuium quõdam uiſendum ex tota Italia, & ad Demoſthenem ex omni Gręciæ par-

te concurſus fieri ſolitos hiſtoriæ prodiderunt. Quid plura? Hercules Olympiorum certamen poſtremò erexiſſe, ac in eo tam ſtrenuè ſe geſsiſſe, uires cum aduenis periclitãdo, fertur, ut in quouis gymnaſiorum genere princeps, periodi uictoriam, & uictoriæ teſtem à populo applauſum, ab eruditis præconium reportarit. Te quoque (iam enim propiùs tecum loquar) demẽſum in Iatrico puluere curriculum, & uarius ille artium cunctarum ambitus, quem ſtudio & diligentia peragraſti, ſociũ Herculis columnæ adiungit, ut mihi propemodum Hercules alter effectus uideare, ubi primùm palma primaria, quam tibi primario uiro iampridem debitam Agonotheta me internuncio pollicetur, exiſtimationi tuæ uelut cumulus acceſſerit.

Ad

AD IOAN. NESTORA Lutetianum.

Vanquã tua grauitas & eximia eruditio (mi Neſtor clariſsime) propriis laudibus cõtẽta nihil cumulatius requirat, & ingenij noſtri tenuitas parum lucis tuo ſplendori allatura ſit, patere tamen, quęſo, ut pauca de te in audientium memoria reponam, ne ſi penitus úelis præteriri, aut conſuetudinem neglexiſſe, aut uocem meam reſpuiſſe uidearis. Atenim, quandoquidem noui pudorem, noui moderationem animi tui, quàm procul ab iſta auræ popularis cupiditate, quam plerique ambitioſius aucupantur, omni tẽpore aberrarit, dabo operam ut minimo cùm faſtidio promiſsi muneris pẽſum abſoluam: idcirco breui tanquam in tabella, quemadmodum ferè ſolent qui vrbium & prouinciarum ſitus depingũt, aliquot dũtaxat excellentis famæ capita comprehendam, plùra in hominum iudiciis tacitíſq; mentibus relinquam, quæ uix cuiuſquam ubertas orationis eloquatur. Ac ne longius multitudine rerum abrupta cogitatio di-

 uage-

uagetur, certos mihi limites præfigam, ad unius Achiui Neſtoris exemplum tuæ uitæ ſummam reuocabo. Cui enim credibile hoc non fiat, ſicut Pontifices Diuorum nomina ſuſcipiunt, quorũ in adminiſtranda Rep. pietatem æmulari cupiunt: ſic te ab iſto Principe cognominatum, cuius dotibus tui mores & inclita monimenta mirificè cõſonarent? Nam cùm duo ſint, quæ in ſuo Neſtore Homerus potiſsimùm admiratur, conſilij uis prudentiæ plena & fidelitatis, ac agendi apta ad perſuadendum promptitudo, non eſt meherclè dubium, quin ad utrunque te Natura genuerit, uoluntas excitarit, ſedulitas acuerit, uſus omnino confirmarit. Neſtor in decennali Troianorum obſidione primus ad publicas cõſultationes adhibebatur, quinetiam tantùm eius in cohortando ualebat authoritas, ut quicquid fas aut operępretiũ duxiſſet, unanimi aſtantium conſenſione approbaretur. Si caſtrametari, ſi Pergama oppugnare, ſi obſeſſos adoriri, ſi exercitum munire, ſi reliqua militiæ officia curare oporteret, ad Neſtoris oraculũ confugiendum, à Neſtoris auſpicio captãda primordia cenſebantur. In ſententia uerò dicenda
mirum

mirum eſt quàm militum cœtus deliniret, motus impelleret, diſsidia cohiberet, timorem expergefaceret: adeò lingua fulgurabat, geſtu tonabat, & vultus ſeueritate cũcta, prout arbitrabatur expedire, permiſcebat. Quapropter non iniuria dux Agamemnon præcipuè à ſuperis expetere ac obteſtari ſolebat, ut decem Neſtoras nanciſci poſſet: quod cùm accidiſſet, Ilium breui periturum, ciuéſque in ſpontaneam deditionem uenturos confidebat. Ego autem, ſi modò uotis exitus & euenta ſuccederẽt, uexillum nobis oblatum putarem de omni re literaria bene ſperandi, ut ea nouem aliis æquè diſertis, æquè ſapientibus & prouidis fulta ſeſe attolleret, ac iterum decori antiquo redderetur. Nam quis non meminit complures ſcholas, quæ antea deſertæ ac incultę lababant, cùm primũ ad eas appuliſti, hac pręſentia & aduentu repentè exhilaratas, & diſcentium numero, & docentiũ celebritate floruiſſe? Teſtis eſt Belouaca, cuius in arce primas excubiarum partes tenuiſti: teſtis Barbarana, unde barbariem ſubſtituta ſuauitate deturbaſti: teſtis Cardinalitia, ubi arbores & amœnos Muſarum hortos numeroſo cantu perſo-

naſti: teſtis Becodiana, quam, tametſi creſcentem, auxiſti: teſtis Burgundiana, in quam denique leporis tui ornamenta congeſsiſti. Quæ omnes tam propitiam tuam opem uiciſsim ſenſerunt, quàm olim Neſtoris prouidentia, ut ſalutari quodam numine Græcorum cauſa defenſa eſt. Sileo temperantiam utrique ueſtrûm familiarẽ, ſileo clementiam, uigilantiam, cæteráque uiuendi ac intelligendi ſubſidia, quæ uos ita mutuo ſimilitudinis uinculo copularunt, ut niſi fortè nefarium, præterq; hominis Chriſtiani fidem impium foret, Pythagoræ παλιγγενεσίαν renouare, auſim iurare Neſtora eundem reuixiſſe, ac in tuum corpus demigraſſe, quo nullum habilius, nullum uenuſtius, nullum magis animi ſui domicilio appoſitũ reperiebat. Enimuero ſapiens Neſtor & facundus fuerit: at in arenam nõ deſcendit, at in palæſtra non decertauit. Imò ne illud quidem à poëta in eius encomio pretermiſſum eſt, apud quẽ ſua ipſe certamina his uerbis decantans inducitur:

Πὺξ μὲν ἐνίκησα Κλυτομήδεα Ἤνοπος υἱόν,
Ἀγκαῖον δὲ πάλῃ πλευρώνιον ὅς μοι ἀνέστη,
Ἴφικλον δὲ πόδεσσι παρέδραμον ἐσθλὸν ἐόντα,

ἀρεὶ δ᾽ ὑπερίϐαλον φυλῆα τε καὶ πολύδωρον.
Sic tu in xyſto partim & umbratili meditatione ſpatiatus, partim etiã in prælio & in periculis conflictatus, nunc cum iſtis induſtriæ manus conſerendo, hinc cum illis curſus animorum experiẽdo, mox cum aliis ſubtilitate mentis confligendo palmas innumerabiles meruiſti, quarum cùm ſingulæ nobilitatem nominis pepererũt, tum uerò corona Olympiaca, quam pręmij cauſa tibi ab Agonotheta contextam denuncio, æquale Neſtori Græco æuum, famámque immortalem iam inde fœliciter ominatur.

AD ANTONIVM PRVNERium Lingonenſem.

INDARVS ad ſingulare Pſaumidis encomiũ ſe nõ audacius ſolùm, ſed etiam lubẽtius ideò profitetur accedere, quòd amicorum rebus præclarè geſtis neſcio quo modo affici, proſperaque eorundem fortuna lætari iucundiſsimè ſoleamus. Id ego quidem, Auditores grauiſs.

ſentio mihi nunc in Antonij Prunerij perſona uſuueniſſe, cuius recordatione cõſpectuque ita delector, ut ſi tantùm dicendo, quantũ poëta ille modulando poſſem contendere, facerem profectò ut intelligeretis eum me eſſe, qui honeſtati fauere, & beneuolentiam uenerari ſanctum, pium & religioſum ubiq; iudicarim. At non continuò mediocritatis meæ conſcientia deterritus obmuteſcam: uerùm alacri hilariq; animo pergam ad id, quod officio & neceſsitudine ſemel impulſus inſtitui, neq; committã vt Pſaumidis canendi iuſtior Pindaro, quã nobis Prunerij decorandi ratio ſubeſſe uideatur. Etenim nihil laudabile fuit in uetere illo Athleta, quod in meo Iatrogoniſta non idem multò inſignius queam oſtẽdere, nihil uirium in corpore, nihil uelocitatis in pedibus, nihil neruorum in lacertis, quod non in iſtius ingenio demonſtrare. Fuerint breuiter hæc Pſaumidis inclita tro phæa, equos aluiſſe, ius hoſpitij & familiaritatis fœdus coluiſſe, quadriiugo curru Olympicam metam cõtigiſſe: alius in Prunerio mentis uigor, alia facilitas, & ſimili ferè in ſtudio illuſtrior dignitas apparebit, ſiue mores & innocentiam, ſiue ſudores &

dili-

diligentiam contueamur. Magnum est & immensum in luce Academiæ, & doctorũ quotidiano contubernio eum seruare modum, ut nemini molestus, nemini grauis & iniurius habeare, nunquam nisi rogatus societati tete immisceas, nunquã nisi desideratus à societate excedas. Nam ut in epulis diuersæ sunt conuiuarũ uoluptates, neq; omnes uno ciborũ gustu, sed alij dulcibus, alij subamaris deliniuntur: sic quoties uel ad agendum, uel ad colloquendum uenîmus, toties incerta de nobis iudicia, opinionum uarietate deprauata concitamus. Ex quo egregia quadam & diuina bonitate uigere illũ oportet, qui placeat uniuersis quibuscum res rationésque coniungit: id quod ne Saturnio quidẽ Ioui, nedum mortalibus, cessisse unquam vulgari Græcorum adagio terebatur. Potest igitur, Auditores grauiss. dubia esse Prunerij comitas & clementia, qui omni tempore sic uel cum alienissimis hominibus uixerit, ut nullũ uerbo & leuissima contumelia uiolarit? vt inuidiam lepore, inimicitias obsequiis temperarit? At enim (mihi obstrepat aliquis) hæc, quæ narras, probitatis sunt insignia: nunc doctrinæ argumenta consectamur.

Rectè

Rectè ſanè, & ualdè opportunè eò traducor, quò mea ſponte properabã. Non enim ſi uos huiuſce uiri cõdîta lenitate integritas recreat, multiplex eruditio, & diurni nocturniq́; labores priuatim palamq́; exhauſti minùs cõmouebunt. Quòd ſi Pſaumidi equorum cura & educatio laudi uertatur, propterea quòd glorioſum boni patris familias nomen quondam putabatur, cuius tandem apud nos momenti puerorũ diſciplina eſſe debebit, qui quales ipſi euaſerint, talem aliquando Remp. uidẽtur informaturi? Quare Prunerij decus iſtud eſt ampliſsimum, quod eloquentiam & philoſophiam docendo iuuẽtutis ſuæ bonã partem in palæſtra Rhemẽſi, Harcuriana, Cardinalitia, Pleſſæa inſtruendæ iuuẽtuti nauarit: adeò ut plures ex eius officina, quàm ex ludo magiſtri Iſocratis gnaui artifices extiterint: qui hodie locorum ubiq; diſſeminati, præceptoris famam grata immortalique memoria proſequuntur. Interim cùm ſatis ſuperque commodis ſeruiiſſet cõmunibus, & de quærẽdo eligendoq́; ſenectuti ſolatio anxius deliberaret, multaq́; vmbratili commentatione inſtructus, & Syluij atq; Gopyli expertiſsimorum Aliptarum oleo unctus

ctus serium discrimen aggrederetur, obtulit se patronus beneficentissimus Augustinus Coteus, scholæ Cardinalitiæ, quousq; in Cælitum religionem transiisset, moderator prudentissimus, qui Prunerium, expensis eius pro Academia uigiliis, adoptãdum censuit, quem in Prytanæo suo liberalissimè foueret, ac Iatrico stadio sese adstringentem singulari munificẽtia sustentaret. Verùm ô fragilem Fortunam, inanésque conatus, qui medio in spatio sæpè corruunt, & antè in ipsis fluctibus obruuntur, quàm portum prospicere potuerunt! Ecce enim funesto fato, & incredibili literatorum luctu moritur, qui te in suã clientelam fidemq; receperat, qui non solùm operam, si superstes ad hoc usq; spectaculum mansisset, sed etiam opem & gratiam indubitanter præstitisset. Sed tamen, ut humana fers moderatè ac patienter, nõ protinùs spe deplorata à proposito quieuisti: contrà ut semper constantia magis atq; magis impetita uirescit, & altius oppressa erigitur, aduersus ærumnas sortis uiolentæ firmiter substitisti. Quocirca quemadmodũ Psaumis ad Olympicum certamen quadrigis uectus ꝓcessit, ac inde fausto successu bea-

tior

tior rediit : ſic tu pariter quatuor gymnaſiorũ humeris, tãquã quatuor equis albis ſublatus in aciem, in diſcrimẽ, & ad inflãmatiſsimas de Medicina diſſenſiones exiiſti, uictoriam nũc demùm auſpicatã adeptus, ac in primis uictorum ordinibus poſtridie futurus, dummodo in præmiorum diſtributione fauor doctrinæ, munuſcula uirtuti poſtponantur. Ne quis autem me amico aſſentari, ac familiariùs paulò indulgere ſuſpicetur, Aud. grauiſs. teſtabor de Prunerio, quod de Pſaumide Pindarus, διάπειρά τοι βροτῶν ἔλεγχος. Vos itaq; appello q̃ intrepidè hactenus dimicarit, q̃ acriter vulnera inflixerit, quã artificiosè ictus & petitiones progymnaſiorum eluſerit. Statuant deinceps quod uolent Agonothetæ, quos tamen ſpero integros fore ac incorruptos iudices: Ego, quoad mihi ex officio incumbit, hac teſſera mercedem illi ſignifico deſtinatam, quæ ſi meritis reſponderit, calculorum æquitati benignè gratulandum: ſi fefellerit, nonnullorum flagrantiſsimæ ambitioni ſapienter ſibi cedendum exiſtimabit.

AD CLAVDIVM BALliuum Cabillonenſem.

DVo ſunt prȩſertim, Auditores grauiſs. quibus Ariſtoclidem Aegineta͂ Pindarus extulit, manſuetudo & pancratium; quoru͂ alterum roboris, alterum probitatis eſſe, utrunq; uerò in uno homine rarum eximiumq́; ce͂ſebatur. Fieri enim quamplurimùm ſolebat, ut contraria palȩſtritarum & philoſophorum eſſent officia, cùm illi curanda in cute diſtricti tenerentur, quò bene niterent: hi de animo torquerentur, quò liberi extra corporis obſequium foras emineré͂t. Vix igitur unqua͂, niſi prodigiosè, accidebat, Athletam exiſtere, uita optimè affectum, ueritatis ama͂tem, & de honeſtate non iniquiùs ſentientem, quàm, qui ſapie͂tiæ leges, & regulam tutandæ ſocietatis dictitaba͂t. Quamobrem meritò Poëta miratur Ariſtoclidem, quòd omnium horaru͂ homo apud pueros puerum, apud uiros uirum, apud grandæuos ſenem temperatè agendo, morum lenitatem: tum quòd luctatione, diſco, curſu, iaculo,

culo, ſaltatione colludendo, uires & agilitatem corporis oſtentarit. Ego autẽ, ſi pluribus liberet in Claudij Balliui oratione diuagari, manifeſtò docerem quid in Iatrogoniſta uirtus poſsit, ſi fortioribus lacertis innitatur. Poteſtis ergo, Auditores grau. de illius prudentia in dubium uenire, qui homo per ſe notus, abſq; ulla maiorum cõmendatione res ſuas ad iucũdiſsimum honoris portum prouexerit? Poteſtis de illius doctrina ambigere, quẽ Hieronymus Lopius medicus clariſsimus, & Auinionenſes Guilielmi domum ſuam opima cõditione receperũt? quem celeberrimi huiuſce Academiæ doctores cognitione atq; colloquio dignum iudicarunt? Qui cùm in Auinionenſi & Monſpeſulano circo multùm ſudaſſet, poſteà Lutetiæ mathematicum puluerem attigit, atq; tum in philoſophia, tum in Medicina ſeipſum penit⁹ corroborauit. Deniq; artium cunctarum oleo imbutus, ut Ariſtoclides, alter, & firmiſsimis humeris uideretur, ab illuſtri Guilielmorũ Auinionenſium familia, & Rhemẽſi gymnaſiarcho Theologiæ integerrimo Antiſtite adductus tandem fuit, ut publico ſpectaculo apertam ingenij ſui alcam tentaret, neq; ab

ab iſtis ſpatiis deterreretur, in quibus alios proſperè cerneret altercari. Ac in iis per totum biẽnium nõ luctatoris modò, uel ſaltatoris, ſed pãcratiaſtæ munus obiuit, cùm nihil in latiſsimo Medicinæ campo reconditum eſſet, quod in ſolẽ non ſtatim emitteret, de quo non ipſe ſocios percontaretur. Neq; uerò Ariſtoclides quinque genera ſacrorum ludorum toties frequentauit, quoties Balliuus noſter quinq; ſummas Medicinæ partes, qui nõ cõtentus Phyſiologice, ut quidam: nõ Aetiologice, ut pleriq;: non Therapeutice, ut fermè uniuerſi: ſalubrem inſuper & Simioticen modis omnib⁹ indagauit. Itaque qui tandiu, totq́ue in ſpatiis certauit, donec periodũ exercitationis abſolutæ cõcluſit, eúm ne præmio ſuo æquiſſimus Agonotheta defraudabit?

AD

AD IACOBVM HVSTEVM Baiocenſem.

'ναξιφόρμιγγες ὕμνοι,
τίνα θεὸν, τίν' ἥρωα,
τίνα δ' ἄνδρα κελαδήσομεν;

Quid enim mihi non liceat, Auditores grauiſs. iiſdem Iacobum Huſteũ uerbis interpellare, quibus Pindarus elogium Theronis Agrigẽtini prętexuit? Nam ſi in hanc corporis & mẽbrorum figuram reſpicio, Alcibiadem quendam: ſi familiæ ſtemmata recenſeo, heroa generoſiſsimũ: ſin ad egregiè ſcientérque geſta propiùs me conuerto, non dicam Deum, ſed partum tamen aureum & cæleſtem mihi propemodum uideor, lętórque intueri. De vultu, quanquã index ſit animi, & adumbrata internæ pulchritudinis imago, nihilominus cõticeſcã, ne ut Lyſię orationem, quia parùm virilis eſſet, Socrates viriliter repudiauit: ſic meã uos quoque molliorem, & iſta loci ac perſonarum authoritate indignam ſtatuatis. Huc accedit quòd uana & inanis opera impenditur, ut externi foris colores arceſ-

ſantur,

ſantur, ubi perſpicuis propriarum uirtutũ pigmentis abundamus. Theron à Cadmo, & primis Thebarum conditoribus ſtirpis ſuæ antiquitatem repetit: non quæro quàm probabiliter, imò ne reluctor quidem quominus ſe diuinam ſobolem, & (ut quorũdã ſuperſtitio fuit) διόσκουρον iactet: licet in auorum ſplendore adeò inſolẽter antiquitas mentita eſt, ut nemo in Italia non à Romulo, Scipionibus, Fabiis, Metellis, Cæſaribus: nemo in Græcia non à Cecrope, Inacho, Epaminunda ſeſe profectum uenditarit. Quo uitio etiamnum laborant nõnullæ neſcio quorum populorum peſtes, lenones, ganeones, uenefici, exules, ex reliquiis Catilinæ ad hæc ſecula propagati, quos cùm domeſtica egeſtas, & ætas flagitioſiſsimè acta exterminarit, huc confluũt, & huc, ut Francica ſinit vrbanitas, ſuperbiſsimo ac regali faſtu dominantur. Tu uero, mi Huſtee, ut nihil confingas, ut modeſtiam tuam & natiuum pudorem retineas, tamen abundè celebris, atque cùm tua, tum maiorum dignitate cognitus eminebis. Alanus ille pater tuus, Herculis Eſtẽſis Ferrariæ ducis in agro Bellocaſino patronus, & frater, Regis Christianiſsimi

aduocatus, uterque inter Normanos iuriſprudentes eloquẽtiſsimus, & inter eloquẽtes iuriſprudentiſsimus: deinde Baiocẽſis Diœceſis Cancellarius Oliuarius Conſeil, quem uerè à conſilij ſapientia ita ueſtrates nominarunt: denique grauiſsimi Fontanonus & Longanonus Cœnobiarchę, aliíque propinqui & affines ueſtræ familiæ Theronis, credo, nobilitati cõcedunt. Atenim propria laus hæc Theronis fuit, quòd ab ineunte adoleſcentia aſſueuit, benè aliquandò ut equis, optimè vt armis uteretur, & non niſi multa crebráque proluſione confirmatus ad legitimum diſcrimen prodiit concertaturus. Maius eſt adhuc quod tu uix puer annorum nouem à patre amantiſsimo Lutetiam deductus, Graium Latiúmque puluerem contriuiſti, & in utraque arena aduerſus quaſlibet progymnaſiorum technas teipſum toto adoleſcentiæ tempore inſigniter muniuiſti. Ac cùm ueterani in philoſophica & medica lucta magiſtri & aliptæ, Syluius, Gopylus, Olerius, Petreius, Duretus, Eques, ſecũdo quodam numine dextróque Mercurio tibi obtigiſſent, non eſt difficile augurari quid tantis gladiatoribus intẽtus profeceris, qui nullas

nullas unquam æmulandi, tentandi, conſerendi partes & tempora neglexiſti. Quare iandiu ad Iatria pręparatus, & ad omnē ingenij motum expeditus uidebare, niſi ſtudium illud, quod de communi utilitate procuranda concepiſti, paululùm te à priuatis ſtudiis ad docendi munus, & bonarũ literarum exercitationem reuocaſſet. Itaq; magiſterij, ut uocant, lauream, & gymnaſticæ profeſsionis libertatem adeptus, primùm Rhetorica & Philoſophica in Harcuriano circo, deinde Philoſophica in Lexouæo per decem annos continenter tractaſti, ea de te apud omnes concitata exiſtimationis fama, ut unus in Academia iudicareris, qui laborioſiſsimè prælegeres, qui auidiſsimè in iuuentutis fructum incumberes, qui Græca cum Latinis, philoſophiā cum eloquentia, ſermones cum rebus aptiſsimè coniungeres, qui denique in Ariſtotele interpretando, præcepta diſſerendi euidentiſsimis mathematicorũ exemplorum demonſtrationibus illuſtrares. Interim dum hiſce in rebus deſudas, & in otio literarum negotiosè uerſaris, à Theologiæ doctoribus Orator deſignatus, & ſeptem Cādidatorum præconio commiſſus fuiſti:

quorum causam sic eleganter, sic diserte egisti, ut cuncti, qui te audiuimus, incredibiliter miraremur, tantos lepores & flosculos orationis ab homine philosopho & medico decerpi potuisse. Ex quo, tametsi ad iuris & legum scientiam, quæ tuę cognationi tam est hęreditaria, quàm olim esse ferebatur Scæuolarum, necessariis à patre argumentis distraherêris, in proposito Iatriorum cursu constãtissimè perseuerasti, nec tuorum precibus & blanditiis potuisti dimoueri, ut ab Academia Parisiensi, quæ te præter ætatem tuam & mortalitatẽ iam diuinis honoribus affecerat, & mox summum illum Rectoratũ, quasi trimestrem Dictaturam destinabat, unquã diuelli posses, atque ut à Medicinæ pręsidio deficeres, quò in aliud discendi stadium insana lucri & magistratuum affectatione inclinares. Prudẽter quidem (Iacobe Hustee) ac considerate fecisti, ut in ea Academia, & studiorum acie pergeres colluctari, cuius custodiam tibi Natura demãdauit, uoluntas reseruauit, diligentia laborq; consecrauit, & in qua toties ea virium & agilitatis documenta edidisti, ut parùm absit quin Herculis columnas attigeris, iam complurium
celeritatem

celeritatẽ curſu ingenij pręteruectus. Macte igitur uictorię cõpos expecta brauium, nõ oleaginam Theronis coronam, ſed uirentem Agonothetæ lauream, cuius floribus capite redimitus geſtias in poſterum, & non modò apud Baiocenſes nunquam intermoritura opinione donatus, uerumetiam tota Gallia peruagatis virtutum & doctrinę titulis exornatus, patria, literis, amicis, uita, ac longè dulciſsima doctiſsimorum & principum uirorum conſuetudine quamdiutiſsimè perfruaris.

AD NICOLAVM ODOARdum Lutetianum municipem.

ETſi in vrbibus molli cultu ad ornatum & humanitatem ciues educẽtur, in pagis arido uictu, & manuum callo ſenſus retundantur: tamen impiũ eſſet aſſerere, Auditores grauiſs. adeò iniquè in Dei Opt. Max. cõcilio deliberatũ, ut pro loci & maiorum conditione noſtra ingenia uel ad Reipu. culmen euehantur, uel ad ruris humilitatẽ neceſſariò demer-

gantur. Contrà obseruatum antiquitùs, & hodie adhuc usitatum ac frequens esse intelligimus, ut agricolarũ filij propter doctrinam in ciuitatum gubernaculis sedeãt, at Patritij adolescentes exinanitis familiæ opibus ad aratrum perditi relegẽtur. Quis enim nescit quoddam apud Romanos seculũ fuisse, cùm in opere Fabritius & Dentatus per legatos salutarẽtur, qui Dictatores fierẽt? cùm ex aratoribus oratores procrearentur? cùm uita rustica parsimoniæ, officij, iustitiæ magistra, & aruorum cultura, non arte, sed cœlesti spiritu percepta crederetur? Possem & ipse huius, quanuis corruptissimę, tempestatis quamplurimos nominare, tenui fortuna, & genere subobscuro, qui dignitatem sibi, uiamq; in uestrũ ordinẽ, & multò amplissima senatus subsellia authore industria repererũt. Sic igitur se res habet, ut quemadmodum ex horridis dumetorum spinis rosæ, & ex præruptis montium uisceribus gemmæ eruũtur: ita etiam ab humili propagine clarissimi uiri dimanẽt, qui eò plus quàm urbani sapiunt, quò in sapientia diligentiorem operam studiumque collocarunt. At ne prolixior, si exempla subiiciam, sermo protrahatur,

hatur, Auditores grauiſs. duos pro multis ſumam, Glaucum palæſtritam, & Odoardum Iatrogoniſtam, utrumque colono parente ortum, ac nihilominus in ciuitatibus inter honeſtos annumeratum. Quid enim Glaucus in Græcia florentius adipiſci potuiſſet, quàm ut in Olympiis palmâ æmulos omnes fruſtraretur? Adeò ſiquidem ſolennis & magnifica ſacrorum ludorum uictoria fuit, ut pluris haberetur, certaminis coronam inter Athletas meruiſſe, quàm ciuilem inter Areopagitas magiſtratũ obtinuiſſe. Nolim ego tamẽ Glauci gloriam tantoperè uerbis exaggerare, ut non Odoardus ex comparatione illuſtrior relinquatur. In quo ne tritis nonnullorum ueſtigiis inhæream, qui ridiculè integros totius uitæ commentarios deſcribunt, pauca ſummatim cõplectar, cætera largiter in uniuſcuiuſque ueſtrûm iudiciis infixa commendabo. Is itaque à patre chariſsimo Lutetiã miſſus, ſedulò & aſsiduè nauauit, & breui interiecto tempore ſocios acumine, magiſtros ſolertia ſuperauit. Paulò pòſt philoſophica laurea ornatus, ut aliis rependeret quod ab aliis antè acceperat, ludũ aperuit in palæſtra Caluica & Barbarana, ubi iu-

uenibus aliquot annos eruditis, præmij gratia, conſpirantibus comitiorum ſuffragiis, præſes Academiæ, Muſarum Gallicarum Apollo deſignatur. Quem honorẽ ſic prudenter, ſic accuratè geſsit, ut ſi perinde noſtræ gentis, ac uetuſtatis facinora deoſcularemur, meherclè iſtius Rectoratus, nõ aliter quàm Ciceronis Cõſulatus iactaretur. Dicam enim quod ipſe audiui, quod uos teſtari poteſtis, nullius unquam maiorem conſtantiam, & grauitatem in dicendo extitiſſe, quàm nuper Odoardi, cũ in ſuprema Curia cauſam Academiæ & Rectoriã authoritatem defendit, quæ à quibuſdam inſciis, & à Muſarum ſalute auerſis nebulonibus pertinaciſsimè oppugnabatur. Hîc exundauit aureũ eloquentiæ flumen: hîc extorta eſt opinio, quæ de noſtris doctoribus inueterauerat, nihil illos præter ſcholaſticã latinitatẽ ſonare, neminemq́;, niſi forenſes Rabulas in legitimis diſceptationibus præpotentem. Quid poſteà Odoardus? Sedatis magna ex parte litibus, & otio literis reſtituto, faſces ſummittit, quò liberius Iatricum curriculum ingrediatur, cui ſe iampridem meditatus accingebat. Atque in eo quidem ſubinde cum ſingulis

Pro-

Progymnaſiis confligendo, bis autem uniuerſorum impetũ ſuſtinendo, tantum ſpecimen præbuit fortitudinis, ut non minus arduum vulgò uideretur cum Odoardo, quàm olim cum Glauco aut Coryco colluctari. Quamobrem, Aud. grau. ſi Glauco, qui uires quidem firmas, ſed parùm neceſſarias attulit in arenam, Hellanodicæ ſtatuam erigi cenſuerunt, quid uos de ueſtro Iatrogoniſta decernetis, qui animi facultatem decoram ſibi, cunctoq; admodum orbi ſalutarem in Medica pugna declarauit? Id uerò nõ inficiatur Agonotheta, qui hominem per me hortatur, benè ſperet de reliqua ætate, ut eam deinceps tranquillam, ſpemq; æquabilis fortunæ à Diis immortalibus exoptatam conſequatur.

AD IOANNEM ROchæum Heduum.

AQua in elemẽtis, aurum in metallis, & ſol in ſyderibus, Audito. grau. tãtum principatu ac neceſsitate præpollent, ut ex iis mortalium uita, cultus

cultus & uoluptas propemodum conſtet atque proficiſcatur. Nam & aqua tum corporum formæ coaleſcunt, tum etiã nutriũtur, ut non fruſtrà eam nõ modò ex initiis rerum vnum, ſed initium per ſe ac unicum Thales Mileſius aſſeruerit: & pecunia opportunæ bonorum cõmutationes & mercaturæ connectuntur, ac tanquam aurificis ſtatera æquabiliter libratæ hominibus inuicem communicantur: & ſole arbores, tecta, fruges, cuncta deniq; cæli ſoliq; animantia colluſtrantur, ut nõ iniuria dux & moderator luminum reliquorum, oculus mundi & temperatio à Philoſophis appelletur. Hæc Pindarus Hieroni Syracuſio hymnum concinens ad Olympiorum excellẽtiam, & Hieronis præter cæteros curſores nobilitatem amplificandam attigit: quæ in meam quoq; Iatriorum actionem, & in iſtius uiri perſonam competere deriuarique poſſunt, niſi metuendum ſit, ne Medicorum artem magnificentiùs extollendo, Iuriſprudẽtiæ noſtræ ac Theologiæ ſua dignitas detrahatur, aut certè imminuatur: néue Ioannem Rochæum cũ aliis progymnaſiis componendo, præpoſitum illum fuiſſe, longoq; pòſt interuallo relictos

ctos se despectósque conquerantur. Veruntamen (ut Iatrogonistarum, quibus æquè consultum uolumus, mutua collatio, uitandæ inuidiæ causa, sileatur) affirmabo, & hoc pace omnium uestrûm, qui adestis, arctissimè tutabor, nihil in Syracusio Rege tam eximium fuisse, quod non iste subtili mentis acumine, diuturna exercitationis assiduitate, infracta studiorum cõtentione superarit. Hiero à modorum cantu, & sonorum, qui sub aurium mensuram cadũt, elegantia perbellè celebratur. Erant enim priscis maiorum seculis haud paruo in pretio, qui uocum dulcedine fidiumq; cõcentu populum demulcebant: ex quo solennis ritus in symposiis citharam pulsandi obseruabatur, quã qui recusassent, ob id (quemadmodũ de Themistocle accepimus) imperitiores habebantur. Sed tamen artium humaniorum complexionem, quæ ab antiquis uniuerso Musices ambitu includebatur, eò pluris æstimari decet, quò magis est in toto genere, quàm in singulis duntaxat partibus elaborandum. Quem igitur mox Ioanni Rochæo applausum prçparetis, qui modulos omnes actionum, & sentẽtiarum neruos percaluit? qui æqualibus interuallis

eloquētiæ, philoſophiæ, poëticæ, medicæq́; ſcientiæ melos conſenſumq́; nouit dimetiri, & tanta conſilij atq; iudicij moderatione vti, ut viciſsim tria nobiliſsima Academiæ gymnaſia, Burgundianum, Rhemenſe, Becodianum nō inertius, quàm Hiero locupletem Siciliam adminiſtrarit? Quòd ſi per tēporis anguſtias, ueſtramq́; in auſcultādo æquanimitatem, pedi, ſicut dici ſolet, calceū, & parem meritis liceret orationem accommodare, ultrò id apud uos plenéque perficerem, quò Rochæi aluearia mellitiſſimis fauis referta delibaretis. Fuit aliquādo apud ueteres honorificū, propter imperij authoritatē, in Græcia naſci: vnde peruulgata eſt Philoſophi iactatio, quòd potius in Græcia, quàm Scythia, quòd Athenis potius, quàm in alia Græciæ prouincia natalitium ſpiritum traxiſſet. At iſte, ſi patriæ decus ad ſolidā cōmendationem nonnihil pertineat, Heduorum ciuitatem Cæſari amicam, Romanis fœderatam, doctorum linguis & ſcriptis ornatam oſtentabit. Adhæc auos, parentes, propinquos, non fumoſis imaginibus, ſed famæ titulis & virtutum inſignibus celebres inclitóſque reuocabit. Hinc ſi ad ea, quæ propius nos

attin-

attingunt, excelſas intelligentiæ uires de-labatur, quot ſimulachra prudentiæ, quot eruditionis pignora ſudoribus collecta ex-hibebit? Enimuerò nequicquam me tor-queo, qui in cancellos orationis breuiſsi-mæ, uelut in piſtrinũ, eius uiri triumphos coner compingere, qui nullis regionibus definiuntur, ſolis orbis totius finibus latè diſperſi comprehenduntur. Cogitate igi-tur (ueſtrę ſiquidem cogitationi cõmitto, quod capere nullius in dicẽdo fœcunditas poſsit) uirum aliquem adminicula corpo-ris, animíque dotes gnauiter excolentem, iniuriarum patientem, ſolertia & ſagacita-te præditum, eloquendi lenociniis & poë-tarum riuulis exuberantem, quouis ar-tium, & liberalitatis flore copioſum. Is e-nim mihi, ſi quiſquam, erit Ioannes Ro-chæus, abſque fuco uiuis coloribus Muſa-rum penicillo depictus, & à Deo deſtina-tus, in cuius capite, ut in Amaltheæ cornu, fons honeſtatis, idea officij, diſciplinarum penu reconditum lateret: unde Rochæi co gnomen non ſorte temeraria inſitum, ſed cœleſti afflatu inditum ſumpſiſſe uideatur. ita me Dij amẽt, niſi uererer aſſentatio-nis ſuſpicionem, nunquam eius laudum comme-

commemoratione ſatiarer: atque ut ſobrij conuiuæ ſolent in quantumuis oppiparo ferculorum apparatu ad explēdam famem uno cibo eſſe contenti, plures horas in huiuſce mentione non inuitus conſumerem. Verùm quoniam longi adhuc itineris uia hodierno die obeūdā reſtat, deſiderio meo ſuperſedendum eſt, illucq́ue iam, quò me reliqui progymnaſij uocant, citiſsimo gradu feſtinandum. Agite uerò, Aud. gra. in altera libræ Critolai lance Hieronem Syracuſium, in altera Rochæum Heduum, & utriuſque uictoriam imponamus: uter tandem, aut utrius amplitudo pręponderabit? Nā tametſi magnū ſit, quod ex equo nullis ephippiis, nullis habenis coërcito athleta Pindari pugnauit, curſúque à carceribus inito metas trāſiliuit: multo nihilominus admirabilior Iatrogoniſta noſter ęquiſsimis rerū Cenſoribus uidebitur, qui ſola fretus induſtria, nullius auxilio ſubleuante primū Rhetorici & Philoſophici pulueris moleſtiam multos annos: deinde Iatrici curriculi difficultatē bienniū exantlauit. Quapropter ſatis eſt, quod hucuſque tolerauit, reficiat ſe à negotio in poſterum, & fruatur ſuauiſsima trāquillitate, ac præ-

mio

mio ab Agonotheta auctus, in honorum & otij portu conquiescat.

AD MAVRICIVM Cordatum Rhemensem.

ISocrates summus præcipiendi magister, Auditores grauiss. pueros bona indole, ac præcipua ingenij fœlicitate præditos θεῶν παῖδας solitus fuit appellare, quia facilius quàm cæteri ad disciplinam flecterentur, atque à Mercurio & à Minerua informati, nō ab homine progeniti uiderētur. Sunt enim plerique adeò crassi & hebetes, ut si diurno nocturnóque opere incudem eandē tundant, nihil omnino eliciant, natura refragante: alij è diuerso sic habiles & prompti ad intelligendum, ut rapiant celeriter quicquid legendo, audiendo, uidendo uel leuissimè animaduertant. Hęc ego cùm in Hippocleæ elogium nuper incidissem, apud me admirans reputabam, quòd ille à Pindaro uix ex ephebis egressus inter Athletas Diaulodromos referatur, iísque laudibus exornetur, quas ne in uirum quidem posse competere existimabam. Atque vbi

vbi posteà in Cordatum attentius respexissem, tum demùm meam sententiam, quę ab Isocrate persuasa iam animo insidebat, tenaciter confirmaui. At nec ipse Pindarus negat Hippocleam auspicio Apollinis supra ætatis vires perfecisse, ut ad diaulũ admissus progymnasios uelocitate anteiret. Quare diuino quoque beneficio tribuamus oportet, quòd Cordatus ista iuuenili pubertate maturam & deflexã multorum senectutẽ eruditionis uarietate adæquarit. Veruntamen benigna indoles, tanquam agri feraces, cultura indiget, quò uberiores fructus reddat, & stylo artium liberalissimarum acuẽda est, ne torpedine languescat, ac igniculi naturaliter inditi negligentia extinguantur. Quamobrem noster Iatrogonista, sicut legitur de Hippoclea, parentum munificentia ingenuè a tenellis unguiculis institutus, primũ Rhemis (nam ibi natus est prætore vrbano, celebri vrbe & copiosa, honestissimísq; literis abundanti) deinde Lutetiæ omnem didicit Rhetoricę & Philosophicæ rationis exercitationem. Pòst, ubi tyrocinij rudimẽtũ posuisset, & gymnicæ professionis iura impetrasset, in amplissimis Burgundionũ

&

& Becodianorũ ſpatiis aliquot annos grauiſsimum aliptę munus factitauit. Porro recordatus illud Σπάρταν ἔλαχες, ταύταν κόσμει, confeſtim ad Iatricum ſtadium diuertit, ut in quo deliberationis ſuæ ſcopum defixiſſet, in eo potiſsimùm conniteretur. Quis enim operæpretium non duxerit, ut poſtquam de futuro curſu ſtatuerimus, ad eum noſtra conſilia, uigilias, cogitationes à pueritia dirigamus? Nunquam equidem cum illis prouidè actum arbitrabor, qui adoleſcentiæ florem & neruos in nugis atq; minutiſsimæ operæ concertationibus inſumunt, pòſt effœto iam & uieto corpore, ſtupríſque debilitato, forum, caſtra, clamorem, Iatria meditantur. At uerò laudanda Romanorũ conſuetudo, apud quos ab incunabulis qui Curiæ uouebantur, de duodecim tabularum legibus balbutiebãt: id quod ſimiliter ciues Toloſani liberos ſuos æmulari uoluerunt. An non & apud Perſas uenationi ad ſpeciem bellicam infantes aſſueſcebant? in Græcia, luctandi, ſagittas uibrandi, diſcos iaciendi uſum à præfectis docebantur? Rectè igitur Cordato hactenus conſultum eſt, ut medicinę inſtitutum opportunè capeſſeret, ut totum ei

ſe dederet, neque in Grammaticorum & Rhetorum puluere, ut faciunt complures, qui prudentiſsimi ſibi uidentur, imprudẽtiſsimè conſeneſceret. Quapropter Syluio, Gopylo, Laſileo, Petreio, Dureto, expertiſsimis Iatriorũ rectoribus ſeſe ungendũ & expoliendum conſecrauit, iiſque medica ſigna tollentibus ſeptem annos ſtrenuè militauit. Quòd ſi ſchola Philoſophos, iudicium Oratores, officina artifices, palæſtra pugiles abſoluit, ambigere non debemus de Cordato, quin tanto tempore, tanto ſtudio, tantis doctoribus magnam in diaulo Iatrico celeritatẽ fuerit aſſequutus. Etenim ad ſuperiora ut Hippocleę Thorax amicus, uel ut Aeſculapio Chiron centaurus: ſic iſti Stephanus Iuſtus, utriq; noſtrũ præceptor in eloquentia eloquentiſsimus, conſiliarius & hortator acceſsit, à quo uehementer ubique incitatus nuſquam potuit cura & ſudoribus defatigari, nullo unquam à carceribus impedimento retardari. Nam tanta in homine vultus ſeueritas erat, vt eius conſpectu ab otio, à luſu, ab intempeſtiuis conuiuiis, à pila, & iis cupiditatibus, quæ reliquorum mẽtes occupatas detinent, auocatus, nihil niſi laborem

in uita, nihil nisi laudem in officio molire-tur. Postremò, Auditores grauiss. talibus monitis, adhæc continenti agitatione, multorúmq; pręceptis ritè præparatus, atque (ut sciens possum uerè profiteri) oleo doctrinæ, quemadmodum Iatrogonistam decet, toto corpore delibutus, hoc stadiũ, quod est quasi Hippocleæ diaulum, biennio, uelüt duplicato geminóque cursu perrauit. Quid ergo? Pindarus Hippoclee patri censet gestiendum, quòd filium adolescentem uiderit uictoria cohonestatum: nec tandem lętabitur pater Cordati, cùm illum audiet demenso curriculo ad metam peruenisse?

AD CLAVD. CARLOTVM Nouiodunensem.

Iramur Pindarum, Auditores grauissimi, & egregium scriptorem profitemur, qui ita creber est rerum frequentia, & ita uerborum numero aptus & pressus, ut ambigamus utrum res oratione magis, an uerba sententiis illustrarit. Miramur itidẽ palæstritas, & quã-

uis ignotos ac iam diu fato extinctos propter uirtutem dignos arbitramur, quorum memoriam sæpenumerò recolamus, nullaque longinquitate seculorum obliterari patiamur. Meritò fortaſsis, & id quidem, meo iudicio ualde ſapienter, ſi modò caueamus, ne ueteres immodicè prædicãdo, noſtrorum hominum geſta penitus obliuiſci, aut negligere uideamur. Nam quæ amentia eſt tam ſiniſtrè meritam de poſteris parentem Naturam cõcedere, ut collatis in maiores omnibus pignoribus & prædiis, nihil reliquum uoluerit ex locupletiſſima hęreditate ad nos peruenire? Quare laudentur illi qui & armorum potentia, & literarum ſcientia antiquitus floruerunt, ſed tamen ita laudentur, ut noſtræ tempeſtati ſua officia relinquantur, & officiis neque merces, neque gloria derogetur. Vos itaque, Aud. grauiſs. vt Pindarum Opuntio Epharmoſto hymnum pangentem legatis auidiſsimè, nihil moror, dum mihi eam beneuolentiam tribuatis, ut de Carloto breuiter dicentem priſtina patientia & benignitate auſcultetis. Nam quid eſt adeò eximium in Epharmoſto, ut unicè debeat inculcari? atque, ut loquitur Poëta, generoſo

roſo equo & alata naui per terras & maria diuulgari? Natus eſt primùm in Opunte patria, ubi Themis honeſtatis dea, & æquitatis alumna ciuitatem moribus optimis fundauit: tum à patre ad palæſtram miſſus, in eaq; multùm aſſuefactus, Pythico & Olympico ludo uiciſsim coronã luctatione reportauit. Nihil inſuper Pindarus de ſuo Athleta cecinit: at ego poſsim plura in meo Iatrogoniſta notare, quæ nemo ueſtrûm non excellentiora aſſentiatur. Occurrit Picardia, regio non ſoli fœcunditate & vrbium pulchritudine duntaxat: uerumetiam armis, religione, ac inſtitutis clara, in qua & belli propugnacula, & pacis ornamenta, ac Imperij Francici perfugia petuntur: in qua ueneratio Cælitum, & utiliſsima Palladis Martíſque ſtudia feruent: in qua denique ciues conſtantia, fidelitate, iuſtitia incliti uiſuntur. Occurrunt etiam iſtius parentes, inter Picardos fama inſignes, artificiis noti, opibus affluentes. De quibus non agam plenius, ne onus uidear deſerere quod eſt mihi impoſitum, ut nihil attingam quod non viri proprium ſit, ut nihil extrinſecus requiram, quod cum aliis oporteat communi-

cari. Est enim Carlotus huiusmodi, ut quę Natura aut fortuna impertiuntur hominibus, in iis rebus se uinci animo æquo ferat: quæ ipsi sibi homines parare queant, in iis se uinci ferre non posit. Semper, mihi credite, animi ea magnitudine ualuit, ut quandiu in Academiæ luce, & in eruditorum collegiis uixit, nulli unquam cesserit, tametsi de se modestè senserit, primas ubique partes obtinuerit, atque siue philosophicam aciem in schola Plessæa, siue Rhetoricam in Montana tentarit, non minoris habitus in hoc Mineruæ concilio fuerit; quàm Carolus ille Magnus, à quo cognomen duxit in latè patenti orbis domicilio. Quapropter per omnes honorum gradus ad fastigium Rectoratus ascendit: quæ dignitas nemini permittitur, qui non Rempublicā literariam infinitis antè obsequiis deuinxerit, & per multos annos in scientiarum cultu impensè uacarit. Nam qui Rectoratum in sacratisimo Lutetiæ Palladio decenter administrarit, huic in dominando non deerit prudentia, quemcunque in ciuili Senatu magistratum sortiatur. Est aliquid maius quàm quidam rentur, præsidere Musis, & principem

occu-

occupare locum in ea Academia, quæ quia vniuersitati moderatur, & unde ipsa regatur leges ac iura præscribit, rectè à Gallis familiari uocabulo Vniuersitas nũcupatur. Conferte iam, Auditores grauiss. Epharmostum cum Carloto, ac vtriusque facta & titulos penditote: nunquid tandem illius municipium, Picardiæ: dotes, Rectorio istius elogio respondebunt? At ulterius pergamus, & ad extremum certamen progrediamur, siquidem ex euentis hominum actiones & opera exploratiùs dignoscuntur. Epharmostus in cœno apprehensum aduersarium, quîcum certabat, abiectum supplantauit. Esto. Nam si colluctatio quidpiam commẽdationis habeat, quot Britones sese uenditabunt, qui quosuis Athletas manibus constrictos, tibiis implicatos humi prosternant? At ingenio pugnare, septendecim Iatrogonistas alternis uicibus, & quamplurimos Iatrodicas excipere, nec pedem mouere, hoc qui faciat, non eum cum antiquis com parabo, sed exquisitis supra mortalitatem encomiis decorandum proclamabo. Quòd si nihilominus palmam Epharmostus pro exiguo uirium specimine meruit, quod

præmium Carloto perſoluetur, qui toties in ueſtro cœtu cum ſuis progymnaſiis luctando inuictus ad hoc uſque ſpectaculum permanſit? Spero uos, Auditores grauiſs. non immemores ipſius futuros, quotieſcunque occaſio & poteſtas dabitur gratulandi, geſtiendi, applaudendi. Quod cùm præſtabitis, & ueſtra præſentia illum diem cohoneſtabitis, quo die lauream ab Agonotheta exiget, idem ſibi, quod Themiſtocles, perſuadebit, in quem cùm peregrini, qui coiuerant ad Olympia, oculos intendiſſent, ex eo dicitur bellorum, quæ pro Græcia geſsiſſet, ampliſsimam mercedem percepiſſe.

AD

AD IACOBVM PELETArium Cænomanum.

Agnificam domum extructuri, Audito. grau. vestibulũ marmoreis columnis fulciunt, ut ex aditu & limine totius ædificij structura comprehẽdatur. Hæc causa est quamobrem Pindarus in Agesia cursore cõptius procemium arcessit, quod mihi quoq; in Iacobo Peletario desiderandũ uideretur, nisi me nuncium & nomenclatorem uerius, quàm Oratorem illi mandatum meminissem. Quis enim ignorat laneam tunicã Agricolæ, Regibus pallas purpureas decentius cõgruere: neq; in dicendo negligenter cauendum esse, ut pro humilitate uel authoritate rerum ac personarum commoda oratio depromatur? Nunc uerò, Auditores grauiss. inquiet quispiam, quid Peletario & Agesię commune est, cur inuicem à te conferũtur? Equidem non inficior si mores, qui pro uicissitudine temporum mutantur, acutius intueamur, quãdam nõ modò inter istos, sed etiã inter superiores Athletas & Iatrogonistas

gonistas dissimilitudinem posse inueniri. Verùm satis, mea quidem sententia, instituto defũgar, cùm paucis docuero perinde Peletarium in Iatriis, ac Agesiã in Olympiis decertasse, & utriq; parem in pugna animum roburq́; adfuisse. Laudet igitur in cursore suo Pindarus vsum uaticinandi, & tum fortitudinem in subeundis periculis, tum in perferendis constantiam, quia neq; terra, neq; pelago citra discrimen uirtutes acquirantur. Quanquam quæ isthæc Agesiæ diuinatio fuit, ab Iamidis introducta, vt ex pellibus uictimarum, si recta in frusta scinderentur, lætũ: sin obliqua, triste omen portenderetur? Quæ uerò eiusdem uires, vt curru à mulabus ad metam traheretur, & impetus rotarum manu sisteret? Nam si ab euentis res ipsas metiamur, in promptu fuerit de Peletarij ingenio multipliciq; peritia ex eo iudicare, quòd pleraq; extare illius operũ monumenta uideamus. Athletis propterea utilis futurorũ præsagitio censebatur, ut nõ temerè lacertos in arena periclitarentur, antequam de exitu aliquid prospexissent. Non est enim ambiguũ certis diebus nos procliuiores, certis fieri tardiores ad quidpiam machinandum, siue quòd

quòd corpora non æqualiter perpetuò affi-
ciãtur, siue quòd cælestis quidã instinctus
animis influat, à quo sinistri aut secundi
negotiorũ successus impelluntur. Quare
Mathematicæ, quæ uocantur, disciplinæ
cùm unicuique, vt Platoni placuit, literas
capessenti sint necessariæ: tum iis perdiscẽ-
dæ, qui puluerem Iatricum meditantur.
Numeris, criticæ febrium & morborũ ra-
tiones colliguntur: Geometria, figuræ, li-
neamenta, magnitudines, interualla, & ex
proportione, corporum habitudines abso-
lutè percipiuntur: adeò vt ex uestigio pedis
quãtus sit Hercules, & ex quãtitate qualis,
& quemadmodum constitutus esse debeat,
Geometrica fretus dimẽsione Medicus au-
guretur. Quàm idem ab Astronomia adiu
uetur experientia declarat, quandoquidem
ex syderum ortu & occasu tam crebræ erũ-
punt in aëre mutationes, vt per eas potissi-
mùm morbi generentur. Qui autem stel-
larum naturas perspexerit, malignos illa-
rum effectus repentè declinabit, & aduer-
sus cæli inclementiam sic corpora teget, ut
intemperiei & corruptelæ obsistãt. Adhæc
comperiet, ac in promptu expositam habe-
bit medendi aut nõ medendi occasionem,
quia

quia potiones refragantibus aſtris parùm leuent, propitiis copioſè ac ſalubriter aluũ perluant. Itaq; Hippocrates quòd immenſum ex ſuprema Olympi contemplatione ad Medicinam emolumẽtum deriuaretur, apertè his uerbis demonſtrauit, οὐκ ἐλάχιστον μέρος συμβάλλεται ἀστρονομίη ἐς ἰητρικὴν, ἀλλὰ πάνυ πλεῖστον. Quapropter conſultò fecit Iatrogoniſta noſter, qui ſic cupidè Matheſin eſt amplexatus, ut nihil in ea ſit obſcurum, quod non illuminarit, nihil abſtruſum, quod nõ inueſtigarit. De cuius doctrina ne poſteri dubitarẽt, Archimedis nõ tantùm & Euclidis nodos ac numeros reſoluit, uerumetiam in Aſtrologia, & cũctis mathematicæ ſcientiæ partibus adhuc conatur, vt non ſecus in poſterum tractentur, quàm Ariſtotelis & Platonis ſeculo pueris ſtatim poſt prima elementa tradebantur: interim ne viaticum inſtanti ſenectuti deeſſet, Medicinæ iam diu ſe vouit, quòd illa mutuo vinculo & cognatione quadam ſimul cum mathematicis cõſocietur. Medicinam autẽ primùm Lutetiæ cognouit, deinde Lugduni fecit, unde, pòſt, in Italiam Briſſacus imperator, qui prouinciam Pedemontanam pro Rege adminiſtrabat, cũ aſciuit,

quo

quo, ad ualetudinem, medico fideli, & ad bellicas ſuſceptiones mathematico perſpicaci uteretur. Eſt itaq; Peletarius, Audito. grauiſs. nõ tyro neſcio quis, non Neoptolemus & rudis miles, ſed exercitatus Iatrogoniſta, & multis palmis alibi exploratus, & ad hæc Iatria iampridem munitus, ſi ad modum Ageſiæ prius currum ex mulabus iungere, ac apparatũ certaminis adornare potuiſſet. Quamlibet enim gnauus ſis pugnandi, quamlibet ad omnẽ gymnaſij ſpeciem expeditus, ad ſtadium non admittêre, niſi plauſtro inſignis, bene nũmatus & perbellè indutus apparebis: nec ſpectabere, niſi præſentiam ſpectatorum largitionibus, & lautitiis conuiuiorũ illaqueabis. Tãdem ergo Peletarius partim priuata induſtria, partim fratrum & amicorũ auxilio, humeríſq; ſubnixus, mularũ currum aſcẽdit, ex quo citiſsimè ad ſcopũ euolauit, coronam breui ab Agonotheta impoſitam geſtaturus, & ex hoc tempore mulam ſibi reſeruaturus, qua per vrbem uehatur in ædes ægrotorum.

AD NICOLAVM PEtreum Senonensem.

Vi diuitias bene agendi ministras & comites statuerũt, Aud. grauiss. mihi pręclarè videntur sensisse, quoniam rarò altius scandunt, & ad virtutis decus rapiuntur, qui aduerso Fortunæ flatu ac penuriæ angustiis constricti distinentur. Quî enim res magnificas, & liberalitatis ac iustitiæ officia gerat, cui pecuniæ non suppetunt, quas populo ad gratiam largiatur? Itaq; apud Romanos ordo & cẽsus eorum definiebãtur, qui ad Equitum & Senatorum decurias trãsibãt: & in Gallia haud facilè ad Remp. aditus egenis patet, ne inopia premente quæstum sordidè faciãt, & undiq; compilent, quo domesticæ difficultati opitulentur. Quid uerò in Apollinis sacrario, & Musarum Regia? Vtrum locupletes soli dominãtur, pauperes à penetralibus excluduntur? Equidem vt fatear quosdam tenui & infirma conditione in peritos aliquando emersisse, plures tamen extitisse defendo, qui uacui cura & otio abundantes, nullaq; uictus solicitudine

ne suspensi, quales ab Aristotele sacerdotes Aegyptij describuntur, ingenio libero artium principia nobis subtiliter pepererũt. Non temerè, Aud. grauiss. hæc de diuitiis prætexui, propterea quòd quemadmodum Pindarus in Arcesilao, sic ego in Petreo cõperi, quid ab ipsis uel ad vrbana negotia, vel ad studia literarum adiumenti proficiscatur. Arcesilaus pro fortuna opima Carrothum aurigam nactus, curru duodecies cursum cõpleuit, etsi eo in certamine cursores pleriq; aurigarũ inertia concidissent. Petreus similiter in adolescentia tantundẽ, quantum multi toto uitæ spatio profecit, Iatriorum uictoriam adeptus, quã vix sperare audeant quadragenarij pugiles, qui in pugnis tot exerciti annos cõtriuerunt. Nã simul ac è cunis excesit, in Iacobi Tusani officinam, ut in Socratis scholam Theagenes, puer uenit, ubi molliter & ingenuè enutritus breui tempore magnas in Latia & Græca arena uires, dicẽdiq; agilitatem conflauit. Beatum verò adolescentem, nec minus tali præceptore beatũ, quàm quondam Alexander Macedo ferebatur, quod nasci sub Aristotele, ab eoq; limpidas philosophici fontis aquas haurire contigisset,

Scitis

Scitis enim, Aud. grauiſs. atq; vtinam expertus ſcire potuiſſem, quàm familiariter Regius ille profeſſor, quàm abſq; fuco, ſemota procul doctrinæ oſtentatione, quam hodie nemo docentium non affectat, fideliter iuuẽtutem imbuerit, minimas quaſq; particulas, atq;, ut ferè nutrices ſolent, minutiſsima manſa in os inſerendo. Hoc vnũ nempe curabat ut publicæ utilitati ſeruiret, nihil ſtrepitum profanæ multitudinis venaretur, audientium conatus vrgendo, interrogãdo, exercẽdo promoueret, ut Græcam ſementem in agro Gallico ſpargeret, vnde poſteà fruges dulciſsimas meterem9. Is Francicus uerè Iſocrates, is Socrates Pariſienſis fuit, quo ſuperſtite viguit diſciplina puerilis, ſepulto, unà eodem tumulo benignitas profeſſorum obruta eſt. Quin ergo iterum fœlicem Petreum exclamo, cui Tuſanus theſauros omnes ſuæ ſapiẽtiæ demonſtrarit? cui ea cognitionis arcana detexerit, quæ ſophiſtæ noſtri, & perſonati doctores integumentis obuoluunt, ut magis à vulgo non intelligente ſuſpiciantur? Atq; hæc ſunt prima iſtius incunabula, & tenellæ pueritiæ rudimẽta, quæ deinde in Prellæo Petri Rami creuerunt, cùm ad verbo-
rum

rum lumen Philoſophiæ ac Medicinæ mo menta acceſsiſſent. Cùm autem in notitiã artis ſuæ uelis remíſque incubuiſſet, eius faciendæ cauſa in Monſpellienſium Academiam conuolauit, quod ibi myſteria ſanitatis abditiſsima tum legendo explicentur, tum etiã in ipſa exercitatione propiùs obſeruentur. Etenim tyrones à ſapiẽtibus, & longo rerum uſu doctis ſenibus manu prehenſantur, & in opere diſcunt experiri, quæ potiſsimùm remedia ſalutaria ſint, quæ quibus morbis potiones adhibendæ, quoties, quando, & quorſum adhibendæ. Et certè leuiter admodum, aut nihil omnino proſunt magiſtrorum documenta, niſi quò pertinent, illuc dirigãtur, & ad ſubiectum exemplum applicentur. Imò, ut eloquar quod ſentio, magnificos ſemper diſputatores contẽpſi, qui paſsim quidẽ Galenum & Hippocratem perſonant, ſed nũquam ægrotum attingunt, nunquam herbarum & pharmacorum facultates inueſtigant: nec idcirco exiſtimaui eos Peripatetico Phormioni abſimiles, qui nunquam hoſtẽ, nunquam caſtra uiderat, ac nihilominus corã Hãnibale loquaciter de re militari diſputabat. Contrà Petreus ſciẽtiam

primùm, deinde curandi commoditatem & experimentum percaluit, & (ut ad terminos institutæ comparationis redeam) gymnica consuetudine corroboratus ad hæc Iatria demum remigrauit, atq; ad illa non quadrigis, quales Arcesilai fuerunt, sed immenso eruditionis plaustro uectus, stadiũ biennio peragrauit. Deniq; Græcia præconij melos Arcesilao decreuit, quòd animum ætate meliorem pauisset, quòd in recta currus præcipitis moderatione lacertorum motus & corporis habilitates prodidisset. Opus est enim uiribus & alacritate ad domandos equos, ne à tramite deflectant, ne à scopo aberrẽt, ne aliò diuagentur. Veruntamen ut mentem bene componas, ut adolescentiæ ferociam cohibeas, ut serues mediocritatem, ut ad metam Iatrici curriculi appellas, eò magis connitẽdum, quò maiora in animo, quàm in corpore subsidia flagitantur. Quapropter ingratus sanè ac iniustus fuerit Agonotheta, si Petreũ, quem doctissimi uiri fouerunt, Gratiæ aluerunt, uigiliæ perfecerunt, non ad lauream pro anteactis sudoribus offerri solitam beneficentissimè concomitetur.

AD NICOLAVM RIcheletum Rhemensem.

Iogenem Cynicum, qui homo facetus fuit, Auditores grauiss. cùm interrogaretur, quonam quis pacto laudis compos fieret, respondisse aiunt, si gloriam contemneret, qua ipse dignus maximè haberetur. Est enim gloria peruagata & illustris bene meritorum fama, quæ quò magis obruitur, eò erumpit magis, & uirtuti, quemadmodũ corpori umbra & imago, resonat. Itaque quanuis Nicolaus Richeletus, ut est pudore ac uerecundia singulari, postulet nihil propemodum de se dici, an ego propterea tacitus illum præteream, cuius nomen tacente me in uestros oculos & ora euolaret? Is autem quoniam ridiculum putat ut præconio dignitas generis & fortunæ inseratur, parebo quidem in hac parte, nec de parẽtibus eius, qui aliàs nobilitatis & rerum gestarũ gratia sunt tota Cãpania notissimi, quidquam delibabo: at non permittam ut æquius à Pindaro Alcimidam, quàm à me Riche-

letũ oporteat prædicari. Fuerit enim istud Alcimidæ proprium decus ab amico Timida & Milesia unctore diligi, qui homines fidelitate & gymnasiorum peritia clarissimi temporibus illis commemorabantur. Nam Iatrogonistæ nostro nunquam viri graues, & scientia insignes defuerunt, quorum consiliis sese mirum in modum in aggrediendo Medicinæ studio incitatũ, & in absoluendo sustentatum agnoscit. Inter quos primo loco numerat duos disceptationum suarum eruditissimos moderatores Antonium Fournium & Antonium Tacquetiũ: secundo beneuolos præceptores Syluiũ, Gopylum, Petreium, Brigardum, Duretum, Lafileum, Alemanum, hos inquam omnes testatur sibi aliptas & amicos semper præfuisse, nihilq; unquam in uita sibi auspicatius obtigisse, quã quòd talibus uiris charus esse potuerit, quorum rumoribus uniuersa Musarum atria percrepant. Imò si quid ingenij aut exercitationis in Iatriorum arena explicauit, totũ hoc, quãtumcunque est (quod sanè maximum est) refert illis magistris acceptum, quos authores sibi fatetur quouis in negotio hactenus extitisse. At itá ne Nicolaus
Ri-

Richeletus existimationē refugiet, ut cuncta cæteris concedat, nihil sibi sumat, nihil arroget, nihil me de uiribus suis affirmare patiatur? Equidem nunquam uidi, nunquam legi, nunquam memini quenquam tantoperè ab elogio abhorrentem, quàm istum, qui quantum nonnulli describi sua facta plenissimè flagitant, tãtum uoluit sua ipsius obscurari. At enim ego cùm sciam Alcimidæ luctationem à Pindaro uersibus mandatam, in Richeleti uictoria sileam ut à collo apprehensos æmulos, brachiis, laterúmque motu disiecerit? ut arma inimicorum, & faces fortunæ uirilius obnitendo conculcarit? Hæc ut inuitus omittam, Audi grauiss. & alia quamplurima, quæ in Richeleto contemplor, ulterius persequar, non sinam tamen eum frustratum Agonothetæ præmio, quòd hac chartula uidebit sibi peculiariter in circo Parisiensis Antistitis reseruari.

AD IOANNEM LIEBALdum Diuionensem.

Iatores si quando in triuia incidunt, Auditores grauiss. incerti hærent quod potissimũ iter ingrediantur, ut sine errore quò tendunt, eò recta semita perducantur. Eadem me propè dubitatio angit in proxima Liebaldi mentione, in quo tot tamq; uaria occurrũt, ut quò perueniam ad id quod proposui, nesciam qua primùm uia sit in pręsentia insistendũ. Egóne ab ortu & maioribus captem initiũ? At ille me generis sui meminisse uetat, nec in sua laude ponit si quid homines per se non pariunt, sed ab aliis extrinsecus mutuantur. An adolescentiæ studiis immorabor? At ea mauult in mentibus audiẽtium vt impressa custodiantur, quàm in cuiusquam oratione iactata repetantur. Quanquam si amor communis utilitatis, si curriculum ætatis in iuuenum cura transmissum superioribus progymnasiis existimationi fuit, quid mihi nõ licebit in Liebaldo extollere, quod in Marchiana palęstra Rhetoricum,

toricum, in Bellouaca philoſophicum puluerem contriuerit? Quid non quoq; licebit dies noctéſq; recenſere, quas in gymnaſiis trāſcegit: ærumnas, quas tolerauit: ſudores, quibus arenam irrigauit? Veruntamen hæc vt liceant, mihi non ab hominis modeſtia permittuntur, qui potius de his, quorum liberalitate auctus eſt, quàm de ſe dici cupit, & alienam uirtutem in ſuo exemplo, velut in ſpeculo vultum, relucere. Quamobrem quēadmodū Pindarus in Thraſydæi Thebani encomio Semelen, Ino Leucotheā Cadmi & Harmoniæ filias cū Herculis matre implorat, ut benignè faueant, & hymnum reſonantes uictoris fœlicitati aſpirent: ſic ego Liebaldi beneuolos Mecœnates lubens obteſter, ut clientis ſui laureæ interſint, cuius æſtus omni tēpore miſerabiles recrearunt. Nunc ergo generoſiſſimæ ex antiqua familia Piſſelæorū fœminæ, Maria ſacris virginibus apud Malumdunum Pontiſarēſem præfecta, & Carola Comitiſſa Piſſelæa ſubeūt in mētem: quas fœminas ſi cum uoluptuario mulierū Thebanarum choro comparem, ne ineptè faciam haud iniuria reformido. Illinc enim libido fluxit, hinc pudicitia: illinc facinus,

hinc honeſtas: illinc diſſenſio, hinc cõcordia: illinc denique multa fabularum argumenta poëtæ decerpſerunt, hinc ſcriptores ueritatis imaginem poſſunt imitari. Pleni ſunt libri, ſtuprorum, quæ Iupiter cũ Alcmena, Ino & Semele turpiter perpetrauit: Pleni uerò annales, rerũ, quas Piſſelæi heroes domi foríſq; pro regno Gallico proſpe rè geſſerunt. Sed de his nõ eſt locus ut plura dicantur, quandoquidẽ in Mariæ ſolius gloria ſatis cumulata materies agẽdi oblata uideatur. Nã ne illud exaggerem, quòd uirgo uenuſtate, opibus, nobilitate princeps Chriſto uirginitatis ſuæ florem dedicarit, eíq; lubentius quàm mortali marito puella mortalis nupſerit: ne illud, inquam, exaggerẽ, quod leuiter attendẽtibus rarũ & magnũ per ſe apparebit, quæ iſta eſt humanitas, ſapientia, bonitas, munificentia, uel ſi quod uerbũ ſignificãtius excogitari poteſt, charitas, miſericordia, ut ſtudioſos homines foueat, & noſtro Liebaldo patronam ſe ac alũnam hucuſque liberaliſsimã præſtet? Legimus fœminas apud antiquitatẽ interdum extitiſſe ingenuis diſciplinis inclitas, quinetiã huius tẽpeſtatis complures de nitore ſermonis & ſacra pagina continenter medi-

meditari. Hinc tres Corinnæ, Cornelia mater Graechorũ, Sappho, Aſpaſia Mileſia, Cleobulina, Anaſtaſia, Euſtochium, & innumeræ iſtiuſmodi priſcis hiſtoriarũ monimentis cõſignantur. Hinc noſtra memoria, ut matronas mediocris fortunæ taceã, duæ Margaretæ lilij Francici roſæ odoriferæ, altera Nauarræorum Regina, & altera Philiberti Emanuelis Allobrogum Ducis vxor, memorantur. Verùm quis unquã audiuit ut veſtitũ & mollem cultum mulieres defraudarent? vt procliuius in Muſas, quã in torques & gẽmas pecuniam erogarent? Quî autem tale aliquid de fœminis audiatur, cùm ne Cardinales quidem, Epiſcopi, Antiſtites, qui ſacerdotiorũ prouentibus, quæ bona ſunt pietatis & literarũ, utuntur, vel, ut verius loquar, abutũtur, Muſas hoſpitio ſuo, nedũ miniſtros Muſarũ alimento dignentur? Fuerunt olim qui optimè de illis mereri auerent Mecœnates, qui re ipſa Mecœnates & patroni eſſent. Nunc deficiẽte, niſi fallor, cognitionis ardore, qui eruditos amplexentur, præter quoſdã poëtaſtros Lucianicæ impietatis flagitioſiſsimos inſtauratores, pauci omnino ex locupletibus nominantur. Quò magis unicam Mariæ

beni-

benignitatem decet admirari, quæ residuas à victu & cultu frugali copias iuuẽtuti erudiẽdæ, necessariisq; doctorũ uirorum sumptibus impendit. At enim, Aud. grauiss. quispiam idẽ mihi obiiciat, quod de Simonide circunfertur. Aiunt enim cùm cœnaret Cranone in Thessalia apud Scopam fortunatũ hominem, recitassetq; id carmen, quod in illum scripsisset, in quo quãplurima ornandi causa in Castorem scripta & Pollucẽ fuissent, nimis illum auarè Simonidem increpasse, se dimidiũ eius quod pactus esset, pro reliquo carmine daturũ, reliquum à Tyndaridis, quos æquè laudasset, si uellet, exigeret. At non itidem vereor, tametsi à Liebaldi persona sim aliquantũ digressus, ut id damno imputetur, quoniam volũtarium Iatrogonistis omnibus elogiũ decantarim, & Liebaldus se honoratissimũ fore reatur, si virgini amplissimę placuisse, totamq; Pisselæorum domũ gratia deuinxisse, atque hac præsertim ratione conatus suos ad Iatria promouisse, ac proinde fructum laudis vltrò concessisse intelligatur. Sed tamen hoc sibi propriũ iurè arrogabit, quòd Iatricũ stadiũ, ut Thrasydæus quondam Olympiacũ peragrauit, in eoq; uires
animi

animi non sine applausu astantium multoties explicauit. Mathematici qui astrorum conuersiones speculātur, eos, qui sub Delphino in lucem eduntur, pedū pernicitate ideo ualere contēdunt. Physici autē quanto splen minor sit, tanto nos alacriores fieri ratiocinātur. Ego vtrū Liebaldus sub Delphini sydere natus sit, aut minus lienis habeat, nō inquiro: uerùm mentis agilitatem expeditā hinc illi conciliatā affirmo, quòd vtraq; manu molem plūbeam, hoc est improbū laboris onus pertulerit, quòd identidem in Medicorum spatiis cursum redintegrarit, quòd demū uictor cursus lauream ab Agonotheta coram fidelissima spectatorum concione postularit.

AD IOANNEM BORDONium Lugdunensem.

Vi de hominibus ex eo iudicant, Aud. grauiss. quòd lingua sint hęsitātes uel diserti, perinde faciūt atq; si statuas, quoniam appareant extrinsecus inauratę, aureas cōtinuò arbitrentur. Sic enim se res habet ut, quemadmodū clarius

rius uacua uaſa, quàm repleta, tinniunt: ita parcius viri eruditi loquantur, cæteri uerborum ſonitus nulla ſubiecta ſententia neque ſcientia inanes effutiant. At uerò artes, quæ ſummæ nuncupātur, & ad uſum uinculi ciuilis conferunt, aucupia literarum, & ſyllabarum tendiculas reſpuunt, magiſque ex rebus & ex ueritate ponderantur. Nunquid enim Athleta garrulitate, non lacertis dimicabit? Aegrotus Medicorum clamoribus ac ſermone, non pharmacis & potione conualeſcet? Quamobrem meum ſemper de Medico iudicium fuit, quod Ciceronis de Philoſopho, ut ſi ualeat eloquētia, non aſperner: ſi egeat, non admodum deſiderem. Quanquam curioſè nimium ſimulacra & umbras rerum quidam ſectātur, qui quidem non attēdunt quæ precioſa ſunt, ea, ne polluantur, cordis penetralibus, uelut gemmas faſciis ſolere occultari. Fuit apud Athenieſes nobilis pugil Dioxippus, iſto (ut opinor) cognomēto, quòd equos pariter & hoſtes acerrimè ſtimularet. Qui, etſi magna ubiq; in gloria eſſet, tamen Horrotas miles inermem eum conſpicatus, irriſum deſpectumque duello laceſsiuit. At Dioxippus accepta conditionē

Horrotam

Horrotam lãcea truculẽter irruentem exigua primũ corporis declinatione uitauit, deinde stipitis, quem pro armis sumpserat, ictu pessundatum mactauit. Quòd si Bordonius non istam linguæ uolubilitatẽ ambiat, quam nonnulli, qui curam suam in fuco & ornatu dictionis totam defixerunt, ne protinus eius ingenium, quod in solida Medicinæ scientia uersatum est, inuidiosius eleuetur. Etenim quî obscura illius doctrina esse posit, qui non modò succisiuas horas, at etiam integrũ studij tempus priuatis uigiliis transegit? Qui à strenuissimo Equite Podiogarellio Regis Christianissimi prægustatore fidelissimo ad filium erudiendum fuit ingenti pretio inuitatus? Nam cùm optima hæreditas, quæ liberis à parente traditur, omni patrimonio securior, est cognitio disciplinarum, & æmulatio rectè factorum: tum maxima cautio adhibenda est, ut pædagogi, quales erant antiquitus, iidem docendo atque uiuendo præstantes deligantur. Verùm locupletius adhuc acuminis & prudentiæ suæ specimẽ Bordonius exhibuit, quãdo in Iatriis unus non Horrotam, sicut Dioxippus, sed septẽdecim progymnasios, & quoslibet Iatrodi-

cas

eas ad pugnandũ admisit, nulla ui, nullis machinis, nullis unquã illorũ insidiis perculsus. Quoties uerò nõ sagittis uocabulorũ, sed fulminibus sententiarũ aduersarios oppressit, cùm ipsi uulnerũ dolore correpti sibique diffidẽtes arena excedere cogerentur? Cæterùm, Aud. grauiss. pro frequenti agitatione, florentiq; uictoria, præmio ab Agonotheta postridie donabitur, eandem à vobis, quam Dioxippus ab Alexandro nominis celebritatem redempturus.

AD PETRVM RAVI-nium Lutetianum.

Ræcones ludorum gymnicorum, Aud. grauiss. non ex sophistis & poëtis de populo, sed doctissimis quibusque deligebãtur, qui palæstritas orationis suæ iucunditate flecterent, & proposito mercedis fructu ad uehementer dimicandum pro gloria stimularent. Sic enim facere Imperatores etiamnum uidemus, ut tubæ clangore ferocitatẽ equorum incẽdãt: ipsi autem acie ordinata promptissimos ad

præ

prælianduũ milites adhortentur. Ex eorum numero, qui uerborũ ſono & impetu linguæ ignauos erigere, fortes recreare in Olympiis iubebãtur, fuit Archias Hyblæus, homo Græca facundia inter Græcos ornatiſsimus, & inter Athenienſes vnus atticè imprimis diſerteq; loquutus. Vt uerò in fabulis hiſtriones multa cõſuetudine diſcunt eius perſonæ mores imbibere, cuius habitũ geſtumq; crebrò in ſcena repręſentarunt: haud ſecus Archias grauiſsimo præconis munere aliquãdiu defunctus cœpit ardere deſiderio currendi, & laudes à poſteris repoſcere, quas anteà cæteris detuliſſet. Mirabitur fortaſſe quiſpiam, quorſum hæc ita ſum præfatus, quanquam ſi Rauinium, ad quem mea dirigitur oratio, bene nouerit (noſſe autem quiuis mediocriter eruditus potuit) vnà & mihi quod dico aptè inuentum aſſentietur, & neminem Archiæ ſimiliorem, quàm hunc Rauiniũ exiſtimabit. Etenim quæ certior hominum inter ſe ſimilitudo exiſtat, quàm uoluntatũ honeſtiſsimarum ſocietas, ſtudiorũ coniunctio & facultatis? Rauinius ab incunabulis parentũ beneficẽtia liberaliter inſtitutus, poſtquam ex Rhetorica & Philoſophica profeſsione expe-

expeditam dicēdi differendiq́ue ſcientiam & copiā contraxiſſet, in hacce palæſtra latrogoniſtas, non aliter quàm Græcus ille Orator Olympionicas ſingulari verborum delectu, exquiſitíſq; ſententiarum luminibus exornauit. Magnū haud dubiè munus, Aud. grauiſs. & penè omniū, quæ à noſtris doctoribus in Academia ſuſcipiuntur, difficillimum: omnium uerò quæ difficillimè peraguntur, unū, ut auſim affirmare, maximè ad agentis famam lubricū, & ad nōnullorum beneuolentiam minimè, ut licet experiri, gratioſum. Tu enim cum infinitis dierum noctiumq́; lucubrationibus ad declamitandum parata cōmētatione ueneris, & audientium uoluptati penitus ſatisfeceris, nullum tamen iſtius officij præmium, præter inanem neſcio quem ſuſurrum conſequêre: at ſi uel crudo & malè affecto corpore, uel animo moleſtia præpedito tantillum in motu deliqueris, uoce irraucueris, vultu nimiā ſeueritatem indicaris, timendum continuò ne irriſus & exibilatus ad turpiſsimā dedecoris memoriam explodare. A quibus? A ruſticis & inſulſis nebulonibus, qui quoniam uirtutes exprimere non poſſunt, peccata contumelioſè criminantur:

criminantur. Quò magis magísque nostro Iatrogonistæ gratulandũ est, qui salua fama è scopulis emersit, ad quos afflictæ quãplurimorum naues & naufragio depressæ corruerunt. Veruntamen periculo liberatus à periclitando non destitit, sed ut fortissimum virũ decet continenter in laboribus & periculis exerceri, à discrimine rumoris ad capitis discrimen, & ad confertissimas Medicorum disceptationes prosiliuit, motus, nisi fallor, Themistoclis acroamate, qui rogatus utrum Achilles an Homerus esse mallet, se Achillem malle respondit: uel etiam ad Archiæ exemplũ eas pugnas tentare uoluit, quarum prius ipse laudator & spectator extitisset. Ineptus essem si qualem se in arena præstitit, in præsentia refricarẽ, & è ludo egressum rursus in ludum à calce ad carceres reuocarẽ. Longè uerò ineptior si de illius honore asserendo tàm sollicitè cruciarer, cuius industriam experiẽtia, experientiam euẽtus cõprobauit. Quid enim plura de Rauinij contentionibus sciscitari aueatis, quem uos desudantẽ hactenus suspexistis? nunc eundẽ in triumphãtium ordine sedentem cernatis? Cæterùm Archiæ Græco, propterea quòd in Olympiis uicis-

 set,

ſet, plebs ſtatuam locauit: ueſter Archias, qui ſtadium Iatricũ paulò uirilius percurrit, nihil mercedis inde flagitabit? Imò iam ab Academia Rectorios faſces, quos Gallici Apollinis inſignia maiores noſtri fore ſtatuerunt, pro innumerabilibus in Remp. literariam meritis obtinuit: mox etiam ab Agonotheta diuturniorem palmam, & à vobis honorificentius præteritæ uirtutis teſtimonium impetrabit.

AD PETRVM BELLONUM Cænomanum.

Vi viatorũ contentiones uituperant, Aud. grauiſs. Lycurgi authoritate fulciũtur, quẽ ciuibus ſuis inhibuiſſe aiunt, ne patria egreſsi in remotas ſedes demigrarent. At nõ expendũt id à legiſlatore cautum fuiſſe, ut leges ſuas ea ratione firmaret, cùm de aliorum populorum moribus nihil Lacedæmonij cõpeꝛiſſent. Aliàs enim dubiũ non eſt, quin vir conſultiſsimus ualde probaret commercia, quæ inter uicinos mutuò colligantur, in quibus inſita locorum vitia contrario vſu emen-

emendatur, & inuicem salutaria uitæ ac Reip. gubernandæ instituta cōmunicātur. Quapropter melius quidem uidetur sanxisse Plato in eo, quem finxit, ciuitatis statu, ut pueritiam & adolescentiā in vmbratili studio Græci degerent, tum à trigesimo anno inciperēt experiri, ac proinde in perpetua peregrinatione reliquum æuum consumerent. Vnde Hippocrates in Philosophiæ ac Medicinæ gremio nutritus, solum vertit, & multas mūdi regiones perlustrauit, ut in rebus præsentib⁹ exploraret, quęcunque de illis scripta legebantur. Id quod etiam à Democrito, Pythagora, & ueteribus philosophis factitatum historiographi meminerunt, ut per terras & maria eò ferrentur, ubi sperarent se præceptionū, quas de artibus explicassent, utilitatem aliquam percepturos. Quòd si quis est, Auditores grauiss. qui post expugnationē Troiæ quāplurimarum gentiū ritus & urbes uiderit, is apud Græcos Vlysses fuit: si quis itē qui post Galliæ patefactum Oceanum sapientior à peregrinādo reuerterit, is erit profectò Bellonus, quem ideo Vlyssi Homerico non ineptè uidebor assimilasse. Etenim Vlysses uastata Troia, cùm ad reditū pro-

 perararet,

peraret, siue fluctuum procellis ingruentibus, siue Diis ita uolẽtibus diuturno errore agitatus est: &, donec cæli ambitum circuiuisset, nũc in Cyconũ littus, hinc in Africam, tum in Siciliam, & in Aetoliam, inde ad Læstrigonas, ad Circen, ad Scyllam & Charybdim eiectus. Qua in nauigatione si quãdo naufragij horror immineret, Mercurij & Mineruę pręsidio sospes emersit, demúmq; pręter omnẽ expectationem, patrios penates & Itacæ focum recepit. Bellonus autem Gallia sponte decedens, in Italiam, Hispaniã, Arabiam, & cæteras, quæ quatuor Olympi cardinibus subiacẽt, tam habitabiles, quàm inhabitabiles prouincias deuolutus, non modò populorum mores & religionem, verumetiam situm, aërem, & cuncta, quibus affluunt, metalla, herbas, pisces, frutices, belluas, uolucres indagauit, qua ex inquisitione plusquã Vlysseam prudentiã, & in Naturæ miraculis occultam subtilitatem conflauit. Sed, heu! quæ interim mala, quas miserias in tã districtis finium interuallis tolerasse illum existimatis, qui nullos comites itineris haberet, quos ipse nosset, quibus sensa exprimeret, quibus consilia detegeret, quibuscũ

amicè

amicè loqueretur? Veruntamen cùm pro insatiabili cognitionis desiderio molestiam vltrò deuorabat, tum se præsertim ex eo solabatur, quòd apud Principes uiros, quorũ in uia beneficiis erat subleuatꝰ, & apud posteros, quorum commodis seruiebat, gratiam esset non infimam initurus. Quos ut arctius deuinciret, commentarios laborum suorum exarauit, in quibus vniuersa per vnius noctis lucubrationẽ absq; tædio cernerent, quæ pluribus annis ipse cum periculo inuestigasset. Atque hi commentarij, Aud. grau. tenebras à nobis prius inextricabiles dispulerunt, cùm de piscium nominibus & affectionibus, de plantis & huiusmodi, quæ in Asia & Africa uisuntur, propter ignorationẽ labaremus. Quare Carneades ille nostri temporis Cardanus Bellono nonnihil refert commodatum, & in asserendis Naturæ arcanis eo authore, ut idoneo & asiduo fideiussore nititur. Quòd nisi præsens uirtus sorderet, ac si tãtundem in Gallia, quãtum alibi merita nostrorum hominum penderentur, certiùs pollicerer fore aliquando, ut pluris Belloni peregrinationes, quàm Vlysis: nec minoris eiusdẽ libri, quàm physiologicæ Plinij & Ari-

ſtotelis obſeruationes æſtimaretur. Verùm quæ iſthæc ſtoliditas, quæ iſta, quam toties lamentor, opinionum peſtis, ut Galli Gallicam induſtriã aſpernemur, ut à peregrinis nos ingenio ſuperari annuamus, & ſi arx munienda, ſi domus ædificãda, ſi quid ſubtilius aut elegantius moliẽdum, procul ex Italia uel aliunde operarios aſciſcamus, cùm hîc & uigilãtiores, & (vt pro mea veritatis enunciandæ licentia dicam) fideliores nanciſcamur? Sed quando iſta inueterauit peſtifera cõſuetudo, fruſtrà conor labefactare, fruſtrà mentẽ gentis noſtræ corrigere, quæ ſic tenaciter adhæreſcit, ut citius vrbes ruituræ ſint, quàm contractũ de aduenis iudicium conuellatur. Quocirca non me peruicaciùs torquebo, ut Bellonus ſit ea exiſtimatione apud nos, qua peregrini, aut qua etiã ipſe apud peregrinos. Attamen, ſi placet, Aud. grauiſs. illud à uobis extorquebo, ut quemadmodum Vlyſſes in diſci iactu laudem à Phæacenſibus retulit: ſic iſte poſtremò in iis Iatriis laurea cinctus acquieſcat, ubi ſi non celeritatem fractus itinerum longinquitate talẽ pręſtitit, qualem qui in porticu & vmbra deſides latitarunt, ſaltem curauit, ut lacertorum vi pe-
dum

dum imbecillitatem suppleret, ac nonnullorum linguæ uolubilitatem sententiarum grauitate præteriret.

AD STEPHANVM GOVRmeleum Curiosolitam.

Eruagatũ est illud Græcorũ prouerbium, Aud. grauiss. ut ad quam quisque artem natura sit appositus, in ea connitatur, neque quidpiã alienum à suo ingenio concupiscat. Idem penè Pindarus in Chromij Aetnęi hymno usurpat, ubi, quoad licet coniicere, Athletam suum admonet, ne à palæstra in quam est procliuior, ad aliud obscurius studium conuertatur. Et certè multorum in historiis nomina inueniuntur, qui cùm uel imprudentia, uel lucri opinione, uel precibus parentum sese inuita & repugnante Minerua alicui uitæ instituto applicuissent, illud mutare coacti sunt, quod in eo nihil sibi promouere, quãlibet incumbentes, uiderentur. Ac ne externa conquiram, ecce Stephanus Gourmelcus apertè indicabit, quã

irritum ſit more Gigantum bellare cum Diis: quod nihil aliud eſſe interpretor, quā Naturæ aduerſari. Nam cùm is ſuapte ſpōte ad Medicinam mirabiliter raperetur, & ad illam ſeſe philoſophicis & optimis diſciplinis muniuiſſet, tamen à ſuis ad Iuriſprudentiam obiecto emolumēto eſt reuocatus. Cuius rei cauſa Toloſam detruſus, etiamſi nocturna diurnáque manu Iuriſcōſultorum chartas reuolueret, nihilo ſe ſapientiorem & doctiorem fieri ſentiebat. Inſtabat autem eius oculis Medicina, virginali facie habitúque decoro, & animum blanditiis amoris ſui ineſcabat, ac ſi repudium Iuriſprudentię nunciare uellet, locupletiſsimam dotem, & integrum patrimonij ſui vſumfructum obligabat. Quapropter Gourmeleus, qui propēſius iſtam in partem inclinabat, repentè impellitur, ut arcem legū Toloſam deſerat, ac Medicinę ſacris in hoc auſpicatiſsimo templo initietur. Hinc tres quatuórue annos priuatæ commentationi addictus quieuit, temerarium fore ſuſpicatus, ut de puluere ſtatueret, antequam arma omnia domi comparaſſet, quibus ad pugnam uehementem uti expediret. Porro proluſioni & xyſto aſ-
ſuefactus

ſuefactus, cùm ſe alterum Chromium, & literis plenè tinctum atque coloratum perciperet, atque reſtare unum illud intelligeret, ut cœtu publico de doctrina periclitaretur, fama iſtorum ſubſelliorũ pellectus adſcribi ſe in ordinem Iatrogoniſtarum curauit. Quid tum? Biennio æſtus continuos & laboris difficultatem exhauſit, atque nũc Galeni & Hippocratis, qui principes & authores hiſce Iatriis initiũ dederũt, technas fideliter tyronibus detegendo, nunc corpus ſuum audacter progymnaſiorum telis opponẽdo; meruit ut hodierno die brauij ſpẽ ex Agonothetę mandato exploratiſsimam opperiatur.

AD PAVLVM PEZERONEM Curioſolitam.

Vi patriã in laude aut probro alicuius ponunt, Aud. grauiſs. non penitus ratione carent, quoniam mores ab ipſa locorum conditione, & à uitæ conſuetudine ſuppeditantur. Ac ut non eundem ubique aërem ſpiramus, ſed in terris, quæ propinquo fluctu & fluuio alluun-

alluũtur, crassum & concretum: in montibus, qui sereno cælo patent, purum ac tenuem: sic etiam gentibus singulis sua uitia uel probitates ingenerãtur, à quibus si maximè cupiant, nullo modo discrepare possint. Itaque Carthaginienses fraudulenti quondam & mendaces, sed bellicosi: Græci uani & garruli, sed industrij: Romani superbi & arrogantes, sed armis & imperio præpotentes iudicabantur. Quinetiam in Christianis populis multiplices naturas & recessus notarẽ, nisi odiosum & infestum mihi fore metuerem, ne ueritas orationis nonnullorũ inuidiam instigaret, qui sordes incunabulorum suorum, & natalitij soli leuitatem nudari erubescant. Pindarus autẽ in Phylacida Quinquatrij uictore insulam Aeginam miris encomiis perstrinxit, forsitan ratus (id quod Themistocli dicitur Sysiphius quispiã obiecisse) illum non ex sua, sed ex patriæ gloria splendorẽ assequutum. Atenim Aegina Achilles, cũctique Græcorum militiæ magnanimi ductores oriundi ferebantur, adeò ut consentaneum esset, qui Aeginetas nasceretur, eum aliquando in castris & acie dominari oportere. Quòd si ea in uobis opinio insideat,

deat, Aud. grauiſs. quid non lubebit hoc argumento Paulum Pezeronem decantare, quòd in Britannia originem à Curioſolitis traxerit: quæ natio vrbium pulchritudine, ſalubritate, deſcriptione, adhęc ciuiũ ſáctimonia & fortitudine inter Gallos magis, quàm inter Græcos Aegina celebretur? Licet enim undique mari Curioſolitæ cingantur, licet ab Anglia, Dunia & hoſtilibus oris terrores intententur: tamen ſemper Curioſolitæ, & ab incurſionibus & curis ſoluti ac liberi ad hunc uſque diem reſtiterunt. Erit uerò Pezeroni illud imprimis ornamẽto, quòd in regione illuſtri primas gratiæ poſsideat apud clariſsimum medicum Corentinum Beguetum, & nobiliſsimum virũ Petrum Quermoriacum eius prouinciæ præfectum, reliquóſq; Britanniæ totius moderatores, quorum liberis nepotibúſue magna fide ac uigilantia Lutetiæ præfuit. Verùm is nõ tam prouinciam & patronos iactat, quàm doctores, quorum monitis & præceptis ſecundum ad iſta Iatria curſum fuit conſultò auſpicatus. Nam cùm patriæ, quæ ſpiritũ, cùm patronis, qui uictũ impertiunt, multum obligati ſumus: tum uerò magiſtros,
qui

qui benè uiuendi & ſcienter intelligendi uias indicant, præcipuo cultu uenerari debemus. Qua de cauſa priſci non tantùm palæſtritæ, uerumetiam illorum aliptæ corã per præcones pronunciabantur, quò uictoriæ partem, & proſperos pugnarum euentus quodã ſibi iure uendicarẽt. Ac proinde Pezero ab iis longè diſſentit, qui ut extollantur à vulgo, diſsimulant ſe cuiuſquam opera in prætexendis ſtudiis adiutos: cenſetque ſi ego præceptores, quorum doctrina creuit, nominauero, nonnihil ex iſta mentione dignitatis ad ſe redundaturum. Nam ſi domini ad ſeruos, opificis ad tyrones, Imperatoris ad milites fama & experientia influat, qualem eum euaſiſſe colligatis, quem Iacobus Carpentarius ætatis noſtræ Chryſippus Philoſophiæ oleo perfudit? quẽ Gopylus, Brigardus, Duretus, Lafileus, Petreius, Alemanus, Grealmus, Alanus peritiſsimi aliptæ vnguentis Medicinę aſperſerunt? Is ergo, Aud. grau. congruum patriæ & dignum magiſtris animum ac robur gerens, in Iatriorum curriculo ſæpius docuit, quantum homo Curioſolita in Pariſienſi puluere uolutatus laterum firmitate præpolleat.

ORATIONVM INDEX.

Pagina 62, verſu 25, lege homunculi.

PRIVILEGII SENTENTIA.

CAutum eſt auctoritate Franciſci II. Francorum Regis, ne quis alius, præter Federicum Morellum typographum Pariſienſem, Haſce Ioannis Veteris Orationes in Medicinæ commend.&c. ante ſexennium ab hac prima editione excudat, né ue uendat. Qui ſecus fecerit, libris & pœna in ſanctione æſtimata multabitur. Priuilegium Pariſiis irrogatum ac conſignatum, Iunij XXI. Anno M. D. L X. Subſcriptum de conſilij ſententia,

DELVG.

